

VAJDASÁGI MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET
ZAVOD ZA KULTURU VOJVODANSKIH MAĐARA
INSTITUTE FOR HUNGARIAN CULTURE IN VOJVODINA

Poštanska 18, 24400 Senta, Srbija
Telefon: +381 (24) 816 790
Fax: +381 (24) 816 390
Mobil: +381 63 563 115
E-mail: info@vmmi.org
www.vmmi.org

Jelentés a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet 2023. évi munkájáról

A Magyar Nemzeti Tanács és a Vajdaság Autonóm Tartomány alapításában működő, zentai székhelyű Vajdasági Magyar Művelődési Intézetben (a továbbiakban: Intézet) 2023-ban folyamatos, szerteágazó és az Intézet alaptevékenységét kiszolgáló feladatellátás valósult meg.

A VAJDASÁGI MAGYAR KÖNYV-, KÉP-, MOZGÓKÉP-, HANGZÓANYAG- ÉS LEVÉLTÁRI GYŰJTEMÉNY BŐVÍTÉSE, KÖZZÉTÉTELE ÉS NÉPSZERŰSÍTÉSE	3
DIGITALIZÁLÁSI PROGRAM	4
DIGITÁLIS TARTALOMSZOLGÁLTATÁS.....	7
ANYAORSZÁGI, KÁRPÁT-MEDENCEI ÉS EURÓPAI KÖTÖDÉSEK, HÉTKÖZNAPI KULTÚRA	9
A KULTURÁLIS KÍNÁLAT ÁLTALÁNOS HOZZÁFÉRHETŐSÉGE, A MŰVÉSZETI ALKOTÁSOK TERJESZTÉSE	13
A KÖZÖSSÉGI RÉSZVÉTEL HAGYOMÁNYOS ÉS ÚJ FORMÁINAK ÖSZTÖNZÉSE, AZ EMBERI ÉS TÁRSADALMI TŐKE GYARAPÍTÁSA.....	15
FELNŐTTKÉPZÉS	21
TUDOMÁNYOSSÁG	24
SZAKMAI KÉPZÉSEK, TALÁLKOZÓK, SZEMLÉK	25
A HÁLÓZATOSODÁS, MINT A KÖZÖSSÉGÉPÍTÉS ÉS MEGTARTÁS ESZKÖZE. SZAKMAI FEJLESZTÉS A NÉPHAGYOMÁNNYAL FOGLALKOZÓ KÖZÖSSÉGEK KÖRÉBEN	27

A VAJDASÁGI MAGYAR KÖNYV-, KÉP-, MOZGÓKÉP-, HANGZÓANYAG- ÉS LEVÉLTÁRI GYŰJTEMÉNY BŐVÍTÉSE, KÖZZÉTÉTELE ÉS NÉPSZERŰSÍTÉSE

A 2023-as évben (a múzeumi évkönyvekből álló kisebb állományrész kivételével) befejeződött a Szabó–Gulyás-gyűjtemény katalogizálása, és az év végén megkezdődött Gerold László hagyatékának katalogizálása. Könyvtárunk katalógusa 2023-ban (2023.01.01.–2023.12.18.) 710 tétellel gyarapodott.

A használt dokumentumok száma: 234.

A kézműves tanfolyamok népszerűségének köszönve érezhetően megnőtt az igény a népművészeti forrásanyagok iránt. Ezt az igényt figyelembe véve felhasználóképzést szervezett az Intézet a könyvtárában hozzáférhető, nyomtatott és online elérhető népművészeti forrásanyagokról.

Folyamatos az állománybővítési terv fejlesztése, szerkesztése. Ez a készülő könyvlista a beszerezni kívánt műveket tartalmazza, olyan kiadványokat, melyek az Intézet könyvtárának gyűjtőkörébe tartoznak, de egyelőre hiányoznak a könyvtárból.

DIGITALIZÁLÁSI PROGRAM

Az Intézet egyik fő feladata a digitalizálás és archiválás. 2023-ban folytatódott az Intézetben már archivált anyagok metaadatolása, valamint az archívumban található adatok nyilvántartásának átszervezése, a katalógusrendszer kidolgozása a digitális könyvtár, médiatár, fotó-, hang- és mozgóképtárház területén, valamint ezek integrálása a már meglévő rendszerekbe.

2023-ban összesen 218 108 oldalnyi dokumentum (szöveg, képanyag, plakát) került digitalizálásra. Tételenként:

Jó Pajtás. 1963–2022. évi számai, JPG és kétrétegű pdf formátumban, valamint feltöltésre kerültek a Vamadiára (összesen 70 595 oldal).

Magyar Szó Könyvnaplók. 1945., 1947–49., 1954–57., 1965–67., 1972–74., 1980–85., 1991–98., 2000., 2001., 2003., 2004., 2007., 2013–23. évi számai, JPG és kétrétegű pdf formátumban (összesen 12 299 oldal),

Magyar Szó Könyvnaplók. 1945., 1947–49., 1953–57., 1959–60., 1963–68., 1970–2008., 2013–23. évi számai feltöltésre kerültek a Vamadiára (összesen 19 119 oldal),

Magyar Szó napilap. 2008–2009. évi számai feltöltésre kerültek a Vamadiára (összesen 9366 oldal),

Temerini Újság. 1995–2022. évi számai, JPG és kétrétegű pdf formátumban, valamint feltöltésre kerültek a Vamadiára (összesen 17 116 oldal),

Hét Nap Vajdasági Magyar Kalendárium. 1998–2017. évi számai, JPG és kétrétegű pdf formátumban, valamint feltöltésre kerültek a Vamadiára (összesen 5 340 oldal),

Agapé folyóirat. 1982–1989. évi számai, JPG és kétrétegű pdf formátumban, valamint feltöltésre kerültek a Vamadiára (összesen 2052 oldal),

Vajdasági Írás. 1928–1929. évi számai, JPG és kétrétegű pdf formátumban, valamint feltöltésre kerültek a Vamadiára (összesen 1250 oldal),

Buksi. 1957–1962. évi számai, JPG és kétrétegű pdf formátumban, valamint feltöltésre kerültek a Vamadiára (összesen 5081 oldal),

Mézeskalács. 1977–1992., 1996–2011. évi számai, JPG és kétrétegű pdf formátumban, valamint feltöltésre kerültek a Vamadiára (összesen 11 178 oldal),

Délvidéki Magyar Közművelődési Szövetség Évkönyve 1942–43; Délvidéki Magyar Közművelődési Szövetség Évkönyve 1943–44. JPG és kétrétegű pdf formátumban, valamint feltöltésre kerültek a Vamadiára (összesen 280 oldal),

Családi Kör. 1991–2004. évi számainak előfeldolgozása, valamint feltöltésre kerültek a Vamadiára (összesen 44 865 oldal),

Bácskai Hírlap. 1897–1907., 1909., 1911–1921. évi számainak feldolgozása kétrétegű pdf formátumban, valamint feltöltésre kerültek a Vamadiára **(összesen 16 004 oldal)**,

Bács–Topolyai Hírlap. 1900–1901., 1911–1912. évi számainak feldolgozása kétrétegű pdf formátumban, valamint feltöltésre kerültek a Vamadiára **(összesen 306 oldal)**,

Délvidék. 1917–1919. évi számainak feldolgozása kétrétegű pdf formátumban, valamint feltöltésre kerültek a Vamadiára **(összesen 396 oldal)**,

Bácskai Friss Újság. 1901. évi számainak feldolgozása kétrétegű pdf formátumban, valamint feltöltésre kerültek a Vamadiára **(összesen 366 oldal)**,

Bácskai Szemle. 1893. és 1918. évi számainak feldolgozása kétrétegű pdf formátumban, valamint feltöltésre kerültek a Vamadiára **(összesen 222 oldal)**,

Bačka Topola és Vidéke. 1929. és 1937. évi számainak feldolgozása kétrétegű pdf formátumban, valamint feltöltésre kerültek a Vamadiára **(összesen 236 oldal)**,

Délvidéki Magyarság. 1941. évi számainak feldolgozása kétrétegű pdf formátumban, valamint feltöltésre kerültek a Vamadiára **(összesen 1624 oldal)**,

Jugoszláv sportélet. 1922–29. évi számainak feldolgozása kétrétegű pdf formátumban, valamint feltöltésre kerültek a Vamadiára **(összesen 816 oldal)**,

A **Közvélemény** című újság 1886–89. évi számainak feldolgozása kétrétegű pdf formátumban, valamint feltöltésre kerültek a Vamadiára **(összesen 507 oldal)**,

Néplap. 1887–88. és 1890. évi számainak feldolgozása kétrétegű pdf formátumban, valamint feltöltésre kerültek a Vamadiára **(összesen 108 oldal)**,

Szabadka és vidéke. 1877–79. és 1893–98. évi számainak feldolgozása kétrétegű pdf formátumban, valamint feltöltésre kerültek a Vamadiára **(összesen 1590 oldal)**,

Hétfői Magyar Szó (Képes Sport Újság). 1958–59. évi számainak feldolgozása kétrétegű pdf formátumban, valamint feltöltésre kerültek a Vamadiára **(összesen 1939 oldal)**,

Tordai Újság. 2021–2022. évi számai, JPG és kétrétegű pdf formátumban, valamint feltöltésre kerültek a Vamadiára **(összesen 309 oldal)**.

További digitalizált könyvek (összesen 20 476 oldal): beszkenelve JPG-ben és feldolgozva kétrétegű Pdf formátumban. Tételesen:

Antalné Szabó Ágnes: Hogyan írjam?; *Túri Gábor:* Jó étvágyat, Kaja Pali; *Domanovszky György:* Magyar népi kerámia; *Walter Gebeuer:* Kézműipari kerámia; *Fodor István:* Vajdasági történelmi-földrajzi helységnevszótár; *Czékus Géza:* Lakóhelyem, Szabadka; *Czékus Géza:* Áldom még azt is, aki titeket ültetett; *Czékus Géza:* A Szabadkai Egyházmegye templomi betlehemei; *Czékus Géza:* Kishegyes múltja a demográfiai adatok tükrében; *Czékus Géza:* Közterületeink zöldfelülete az oktató-nevelő munka szolgálatában; *Czékus Géza:* Szabadka városközpontjának dendrolórája; *Danilo Kiš:* Korai bánat; *Czékus Géza:* Legyetek szószólóink az égben – A szabadkai Bajai úti temető sírfelirata;

Gion Nándor: Postarablók; *Gion Nándor*: A kárókatona még nem jöttek vissza; *Gion Nándor*: Az angyalok vigassága; *Gion Nándor*: Engem nem úgy hívnak; *Gion Nándor*: Testvérem Joáb; *Magyar László*: Tovatűnő évszázadok - Helytörténeti írások (1391–1918). (Iratváltató V.); *Nikola Slavnić*: A tűzoltóság száz éve Zentán; *Kalmár Károly*: Zenta tűzoltóságának százhuszonöt éve; *Karolj Kalmar*: 125 godina vatrogastva u Senčanskoj opštini 1974–1999; *Horváth Futó Hargita*: Végel László Bibliográfia; *Horváth Futó Hargita*: Iskola–narratívák; *Szerda András*: Óbecse napsugaras oromzatai; *Czirák Imre*: Mihál bácsi levelei I.; *Czirák Imre*: Mihál bácsi levelei II; *Bányai János*: Különös effektusok; *Zentai Tünde*: A Dél-Dunántúl hímes templomai; *Nyirkos Anna*: A komáromi láda kifestőkönyv; *Bereczky Zoltán*: Töki református templom mennyezet kazettáinak színezője; *Tombor Ilona*: Magyarországi festett famennyezetek; *Majtényi Mihály*: Remények határján; *Majtényi Mihály*: Mocsár; *Majtényi Mihály*: Így is történhetett; *Majtényi Mihály*: Kokain; *Majtényi Mihály*: Garabonciás; *Majtényi Mihály*: Forró föld; *Majtényi Mihály*: Lássuk a medvét; Hétfejű sárkány; *Majtényi Mihály*: Betűtánc; *Majtényi Mihály*: Garabonciás, Bige jóska házassága; *Majtényi Mihály*: Csillagszámoló; *Majtényi Mihály*: Élő víz; *Majtényi Mihály*: Májusfa; *Gerold László*: Drámakalauz; *Verebes Ernő*: De hol van itt villamos?; *Verebes Ernő*: External; *Verebes Ernő*: Árnyak a tetőtérben; *Verebes Ernő*: Előbb még örök; *Verebes Ernő*: Magzatlégzés; *Rari Imre*: A jugoszláviai magyar irodalom rövid története; *Ilerczeg Ferenc* művei 1–10. kötet.

A 7Nap szerkesztőségének fotóarchívuma: digitalizálva és feldolgozva (27 276 db),

Dormán László fotónegatív gyűjteményének digitalizálása (7019 db),

Hertelendyfalvi fotógyűjtemény: digitalizálva és feldolgozva (5664 db),

Sötét Verona tordai fényképei és diplomái: digitalizálva és feldolgozva (247 db),

Precz István kéziratanyag digitalizálása (Sutus Áron kérésére): 62 oldal,

Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium anyakönyvei 2003–2020. (összesen 819 oldal),

Mara Amatőr Színház Topolya: képek, dokumentumok szkennelése (113 oldal),

Várady Tibor dokumentumai beszkenelve JPG-ben és feldolgozva kétrétegű Pdf formátumban (összesen 2159 oldal),

A nagyikikindai Egyeség Művelődési Egyesület VHS kazettáinak digitalizálása. Összesen: 728 perc.

DIGITÁLIS TARTALOMSZOLGÁLTATÁS

A **Vajdasági Magyar Digitális Archívum** (továbbiakban: Vamadia) tartalma a 2023-as évben folyamatosan bővült.

Fotótár. A 2023-as év kiemelkedő eredménye az Intézetünk birtokába jutott Dormán László-gyűjtemény teljes adatolása. A feldolgozó munkának része volt a fotók válogatása, a redundáns anyag (sikertelen fotók vagy több, ugyanazt a képet ábrázoló fotónegatív) törlése. A válogatott fotók törlésével átláthatóbbá vált a gyűjtemény). A munka során összesen 27.234 fotó került feldolgozásra, ebből 15.246 adatolva, tájolva és sorozatba rendezve visszatöltésre került, míg 11.988 fotó véglegesen törölve lett.

A Fotótár feltöltő-adatoló munkájába 2023-ban szakmai gyakorlat keretében az Újvidéki Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékének három hallgatója is bekapcsolódott, a hallgatók kötelező szakmai gyakorlatukat Intézetünkönél időlték. Ők a Németh Mátyás-gyűjtemény feltöltését és adatolását végezték (1.485 db fotó).

Az önkéntes külső fotófeltöltőktől 147 db kép érkezett a rendszerbe.

A Kovács Endre-gyűjtemény feltöltése és adatolása alkalmával 172 fotó került ebbe a gyűjteménybe.

A Fotótár összesen 40.627 tételt tartalmazott 2023.12.18-ai dátummal. (Bár több gyűjteményben történt gyarapodás, a Dormán-gyűjtemény nagymértékű válogatása miatt a tavalyi összes tételszámhoz képest csökkent a Fotótár tételszáma.)

A Vamadia tartalma egy önálló **Facebook-oldalon** (<https://www.facebook.com/vamadia>) is megjelent. 2023-ban összesen 87 bejegyzést tettünk közzé, melyek összesen 31.806 elérést eredményeztek. Az oldal 2023-ban elérte a 459 követőt. Az oldalon megjelentetett tartalmak, illetve a különféle települési, helytörténeti, tematikus csoportokban való célzott megosztások hatása már megmutatkozik a Google Analytics adatai közt is.

Délvidéki arcképcsarnok. Az adatolás folyamatos. A szerzői profilokat, bibliográfiai listákat, kiváltképp kortárs személyek esetében, folyamatosan ellenőrizni kell az új publikálások, hivatkozások létrejötte miatt. Részletekbe menő aprólékossággal 317 szerzői profil került adatolásra/szerkesztésre 2023. januárjától december közepéig.

Kiadványtár. 15 könyvvel bővült a Kiadványtárban található könyvek száma. További 54 kiadvány került metaadatolásra (pl. könyvtári adatok, tartalomjegyzék).

Periodikátár. (Lásd: a *Digitalizálási program* c. fejezetben).

VAJDASÁGI MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET
ZAVOD ZA KULTURU VOJVODANSKIH MAĐARA
INSTITUTE FOR HUNGARIAN CULTURE IN VOJVODINA

Poštanska 18, 24400 Senta, Srbija
Telefon: +381 (24) 816 790
Fax: +381 (24) 816 390
Mobil: +381 63 563 115
E-mail: info@vmmi.org
www.vmmi.org

Hangtár. A Hangtár 490 új hanganyaggal bővült. 2023-ban folytatódott a néprajzi anyag adatolása és feltöltése a Vajdasági Magyar Digitális Archívum felületére. Elsősorban az Alsó-Tisza menti és bácskai Duna menti, valamint a drávaszögi kistájokról kerültek hanganyagok az 1960–1970-es évekből, sok felvétel a *Tiszából a Dunába folyik a víz* nevű népdalvetélkedőn készült 1972-ben és 1973-ban, valamint dr. Kiss Lajos népzene kutató által gyűjtött anyagok az akkori Jugoszlávia magyar szigeteiből.

ANYAORSZÁGI, KÁRPÁT-MEDENCEI ÉS EURÓPAI KÖTŐDÉSEK, HÉTKÖZNAPI KULTÚRA

Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal. Az Intézet a járványt követő időszakban, két év kihagyás után, szűk körű Kárpát-medencei közművelődési fórumot és tanácskozást szervezett a magyar kultúra napja alkalmából Zentán, a VMMI székházában január 28-án a Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal tagjai, a Hagyományok Háza Vajdasági Hálózata munkatársai, valamint a diaszpórában működő ernyőszervezetek vezetői részére. Két szekcióban folyt a megbeszélés és a munka. A Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal tagjai megvitatták többek között az Öt határon át vetélkedő szervezési teendőit, a 2023-as Kultivál szervezését és a forrásteremtési lehetőségeket, a KKK kapcsolatainak ápolását, az együttműködési szándéknyilatkozatok megújítását, jövőbeli programjait, közös törekvéseit, valamint a stratégia megújításának lehetőségeit, továbbá a Hagyományok Háza elmúlt 5 évének eredményeit és jövőbeli terveit. A másik szekcióban a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség képviselője a Bosznia és Hercegovinából, Macedóniából és Felvidékről érkezett ernyőszervezetek vezetőivel tartott megbeszélést az évfordulókról, jubileumokról, az ernyőszerkezeti feladatvállalásokról a tömbben és a szórványban, közművelődési jó gyakorlatokról, a Petőfi Sándor Program újraindulásáról. A fórumon részt vett Intézetünk mellett a Csemadok (Felvidék), a Kárpátaljai Magyar Népfőiskola elnöke (Kárpátalja), a HUM Szarajevói Magyar Polgárok Egyesülete (Bosznia és Hercegovina), a Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet (Muravidék), a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség (Vajdaság), a Magyarok Teleház Szervezete (Macedónia), az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület (Erdély), a Hagyományok Háza (Magyarország).

Magyarság Háza. Intézetünk 4 szabadegyetemi előadás lebonyolításában segített a budapesti székhelyű Magyarság Házának. 2023. március 16-án Vörös Imelda *Gyermek+szín+játszás* címmel, majd 2023. április 13-án Vatai István okleveles építész tartott előadást saját munkásságáról. 2023. május 18-án dr. Klamár Zoltán tartott szabadegyetemi előadást *Identitások és multikulturalizmus a Vajdaságban* címmel, valamint 2023. szeptember 13-án a Magyarság Háza Irodalmi Szalon rendezvénysorozatának keretében Kontra Ferenc *A fiú* című könyvének bemutatója volt.

Öt határon át vetélkedő. A Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal alapítói (Szlovákiai Magyar Művelődési Intézet, Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület, Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet Lendva és a Kárpátaljai Népfőiskola közösen) Öt határon át interaktív, honismereti, többfordulós Kárpát-medencei vetélkedőt hirdetett 2022 őszén harmadik alkalommal a külhoni értékek megismertetéséért és őrzéséért, valamint az értéktárak bővítéséért azzal a céllal, hogy közelebb hozza a Kárpát-medencei értékeket a határon túli régiókban és az anyaországban élő nemzedékek számára. A projekt 2023 júniusában zárult.

A vetélkedő célcsoportja: külhoni – felvidéki, erdélyi, muravidéki, vajdasági, kárpátaljai – és anyaországi magyar iskolák felső tagozatos – 6., 7. és 8. osztályos – tanulói. A vetélkedőre csapatok jelentkezettek, a csapatok 3 diákból és egy felkészítő pedagógusból álltak. A vetélkedő nulladik fordulója a regisztráció és beugrófeladat volt, mely november 3-ától 20-ig tartott, és amelyre 85 csapat jelentkezett: 30 vajdasági, 19 erdélyi, 17 felvidéki, 12 kárpátaljai, 7 muravidéki.

Vajdaságból tehát 110 fő jelentkezett a vetélkedőre (90 gyermek és 20 pedagógus) 14 településről: Adárról, Bezdánból, Gombosról, Gunarasról, Hajdújásráról, Kisoroszáról, Kispiacról, Kúláról, Nagykikindárról, Szabadkáról, Szajánból, Tornyosról, Tóthfaluról, Zentárról. Valamint 8 szakember.

2022-ben az 1. forduló (KárpátKvízek) – 3x15 kérdés megválaszolása – november 21-e és december 5-e között lezajlott, valamint elindult a 2. forduló is (Határtalan Kreativitás) december 6-án, melyet 2023. január 22-én zártunk. A 3. forduló (Terepmunkára fel!) 2023. január 23-ától február 28-áig tartott, ahol terepmunkára invitáltuk a fiatalokat, a régióink legeslegkülönlegesebb, legszebb, legnagyobb, legemlékezetesebb... lakodalmát, lakodalmas történetét kerestük a családi legendáriumból.

A vajdasági regionális elődöntő 2023. március 10-én zajlott Zentán a Zentai Gimnázium épületében a 10 legtöbb pontot szerzett csapat részvételével (összesen 50 fővel).

A regionális döntő első részében kvízzjáték, igaz-hamis játék, kakukktojás-keresés és egyéb izgalmas feladat várta a fiatalokat, míg a második részben többek között a második online fordulóban megtervezett fesztivál népszerűsítő standját kellett berendezniük.

A három első díjas csapat részt vehetett a pécsi nagydöntőn március 31-e és április 2-a között, ahol a felvidéki, ordólyi, muravidéki és kárpátaljai gyerekekkel mérték össze tudásukat – régióként 3 csapat és a szervező intézmények részvételével –, illetve belépett és múzeumpedagógiai foglalkozást nyertek a pécsi Zsolnay Negyedbe. Április elsején a döntő zajlott a Pécsi Tudományegyetemen mintegy 80-100 fő részvételével. A döntő szervezésében dr. Bokor Béla, a Hatarokon Iuli Magyarorsággért Alapítvány kuratóriumának elnöke és felesége, dr. Minorics Tünde segített. A fővédnök dr. Szili Katalin miniszterelnöki megbízott, az Országgyűlés egykori elnöke volt. A vetélkedő módszertanát és a feladatokat Štampah Miha, Šooš Péter és Virág Kiss Anita állították össze.

A regionális vetélkedőn három különdíjat ítéltek oda, mely egynapos utazás volt 2023. június 8-án a három csapat részére a zentai Régi Mesterségek Házába, az óbecsei Than Emlékházba és a szenttamási Gion Nándor Emlékház és Kulturális Központba, valamint megtekintették Gion Nándor regényeinek helyszínét is.

A regionális vetélkedő első díjas csapata (az adai Vadvirág Hagyományápoló Kör Tiszamenti lányok csapata) továbbá ingyenes részvételi lehetőséget nyert a lendvai Magyar Nemzeti Művelődési Intézet *Útra, kamasz!* honismereti és kamasztáborába július 3-a és 10-e között Orfűre. A tábor helyszíne az Orfűfitt Jurtatábor és Kemping volt. A táborban személyiségfejlesztő, mentálhigiénés foglalkozások, ismerkedős és aktivizáló játékok, túrázás, drámajátékok, kirándulások, számháború, strandolás szerepeltek, és további programokon vehettek részt a fiatalok.

A vetélkedő a Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal programja, a vajdasági regionális vetélkedőt a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet szervezte, a projektet az Agrárminisztérium Hungarikum Bizottsága támogatta a HUNG-2023 nyertes pályázat alapján.

Közös Ég Fesztivál. A Közösségépítő Értékszövetsége Egyesület szakmai fesztiválja 2023. augusztus 28. és 30. között került megszervezésre Veszprém vármegyében, amelyen az Intézet képviselője is részt vett. Közösségépítő gyakorlatokat, játékokat, szakmai előadásokat szerveztek rendezvénysszervezés, kultúraszervezés témakörökben, pódiumbeszélgetést tartottak, valamint

Veszprémben és Balatonfüreden kulturális intézményeket látogattak meg, megismerték a szervezeti felépítésüket és az ott folyó szakmai munkát (Snétberger Zenei Tehetség Központ (Zenevölgy), Agóra Veszprém Kulturális Központ, Acticity Tánc- és Mozdalművészeti Központ, Balatonfüred Kulturális Nonprofit Kft. (Wasary Galéria, Jókai Mór Emlékház, Modern Műtár (Szöllösi-Nagy-Nemes Gyűjtemény), Esterházy-kastély).

Hosszú, forró nyár Lakosban – Herman László muravidéki képzőművész kiállítása. 2023. október 5-én nyílt meg 18 órai kezdettel Herman László muravidéki képzőművész kiállítása a zentai Kis Zsinagógában a VMML szervezésében. A kiállítást Gubik Korina képzőművész nyitotta meg, közreműködött a zentai Musica Tisiana kórus. A kiállítás a belgrádi Collegium Hungaricum és a lendvai Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet támogatásával került Zentára. A kiállítás október 26-ig ingyenesen, bejelentkezés nélkül volt látogatható minden héten kedden, csütörtökön és pénteken 10–12 és 16–18 óra között.

Herman László 1961-ben született Felsőlakosban, Jugoszlávia szlovéniai tagköztársaságában. Munkás-paraszt családban nevelkedett, a kétnyelvű általános iskolát Gyertyánosban és Lendván végezte el, majd a ljubljani formatervező középiskolában tanult. Főiskolai és egyetemi tanulmányait is a szlovén fővárosban fejezte be a tanárképző főiskola rajz és technika szakán, az egyetemi képzést pedig képzőművészeti szakon. Iskolái befejezése óta tanárként tevékenykedik. Művészi pályája elején a fotóművészet volt rá nagy hatással, majd a festőművészet felé fordult az érdeklődése. Képzőművészeti kísérletezései, kutakodásai nagyon széles témakört és motívumkincset ölelnek fel: a történelem, a tudományos-technikai forradalom, a kisebbségi létezés, a család történetének egy-egy fejezete, a politikai manipulációnak kitett kisebbségi kilátástalan helyzete, az elembertelenedő világ és a globalizáció összefüggéseire való reflektálás.

A *Hosszú, forró nyár Lakosban* nevet viselő tárlat által a szlovéniai magyar alkotó a szülőfalujához kötődő emlékeibe engedett betekintést. A kiállításnak összesen 150 látogatója volt.

dr. Reisinger János Anyám, az álmok nem hazudnak c. tematikus, rendhagyó irodalomórája. Petőfi költészetének egy részletét hozta közelebb az érdeklődőkhöz dr. Reisinger János magyarországi irodalomtörténész, aki 2023. november 29-én tartott előadást a Petőfi-emlékévhöz kapcsolódóan a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet oszlopcarnokában 18 órai kezdettel. Dr. Reisinger János ezúttal Petőfi szülőkhöz írt verseire, valamint az álmokról szóló alkotásaira fókuszált mondandójában. Az Intézet feladata az előadás szervezése és kapcsolattartás volt a főszervező magyarkanizsai József Attila Könyvtárral, valamint Reisinger Jánossal.

Kárpát-medencei partnerségi konzultáció és műhelymunka. Az Intézet a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetséggel közösen részt vett a magyarországi Nemzeti Művelődési Intézet kezdeményezésére a Kárpát-medencei partnerségi konzultáció és műhelymunkán Magyarkanizsán 2023. november 24-én, ahol Virág Kiss Anita bemutatta a színjátszó mentorprogramot, valamint szó esett a vajdasági Látópontok, a Bűvös Bábos program bővítéséről, a Kék szakmai tanulmánykírdulásokról és Kárpát-medencei szintű színjátszó mentorprogram indításáról a Nemzeti Művelődési Intézet, a Ferha, a VMML, a VMMSZ munkatársaival, valamint a Felvidékről, Kárpátaljáról, Erdélyből, Székelyföldről érkező partnerekkel.

Kulturális alapú gazdaságfejlesztés – Közművelődés és gazdaság együttműködése, a Nemzeti Művelődési Intézet XVII. stratégiai konferenciája.

Az Intézet képviselői részt vettek 2023. március 29-én a Nemzeti Művelődési Intézet (Magyarország) XVII. stratégiai konferenciáján, melynek címe a *Kulturális alapú gazdaságfejlesztés – Közművelődés és gazdaság együttműködése* volt. A konferencia a legaktuálisabb kérdéseket boncolgatta, mint amilyen a turizmusfejlesztés, a marketing és márkáépítés, valamint a kulturális gazdaságfejlesztés. Hogyan teremthetők meg az anyagi feltételek, hogyan lehetünk értékesek és érdekesek? Ezekre a kérdésekre próbáltak választ adni az előadók jó gyakorlatokon keresztül. A délelőtti plenáris előadások után délután műhelymunkákra került sor több témában, mint pl. a kulturális marketing vagy kulturális gazdaságfejlesztés. A műhelymunka után sor került a zártkörű Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal megbeszélésére Novák Irén ügyvezető igazgató asszonnyal és dr. Juhász Erika szakmafejlesztési igazgatóval, melyen Intézetünk képviselői is részt vettek a KKK többi tagintézményével, -szervezetével együtt (Szlovákiai Magyar Művelődési Intézet, Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület, Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet, Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség, Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet, Lendva). Szóba került a KKK és az NMI együttműködésének megújítása, a kölcsönös partneri viszony fenntartása, a Kárpát-medencei közművelődési stratégia megújítása és a KKK programjainak (mint amilyen az Őt határon át vetélkedő és a Kultivál) finanszírozása.

A két személyes találkozó mellett több alkalommal online megbeszélést is tartottunk a KKK-val a fenn említett témákról.

A konferencia és az azt követő műhelymunka olyan aktuális témákat boncolgatott, mint amilyen a turizmusfejlesztés, a marketing és márkáépítés, valamint a kulturális gazdaságfejlesztés. Hogyan teremthetők meg az anyagi feltételek, hogyan lehetünk értékesek és érdekesek? Ezekre a kérdésekre próbált választ adni jó gyakorlatokon keresztül a konferencia.

A műhelymunka után sor került a zártkörű Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal (továbbiakban KKK) megbeszélésére.

Állandó értékek – Új nézőpontok, a Nemzeti Művelődési Intézet XVIII. stratégiai konferenciája. 2023. november 8-án a Nemzeti Művelődési Intézet (NMI) egész napos konferenciát tartott Lakitelken, a Kárpátia Rendezvényházban, melyre a VMMI is meghívást kapott. Az NMI XVIII. stratégiai konferenciáján Lezsák Sándor, Szentmártoni János államtitkár úrral és Novák Irén ügyvezetővel több mint háromszáz meghívott előtt Illyés Gyuláról és Beke Pálról elnevezett közművelődési díjakat adott át. Az eseményt ifjabb Csoóri Sándor Ötödik évszak nevű zenekara tette hangulatosabbá. A konferencián dr. Juhász Erika, az Intézet szakmafejlesztési igazgatója mutatta be a Kulturális Szemle elmúlt 10 évét, majd Novák Irén ügyvezető igazgató tartott előadást az ifjúságról Táguló horizont: új utak az értékörzésben címmel. Előadást tartott továbbá dr. Miskolczi Márk és dr. Kökény László, a Budapesti Corvinus Egyetem egyetemi adjunktusai A mesterséges intelligencia társadalmi hatásai című előadás, valamint Steigervald Krisztián generációkutató Generációk harca című előadása zárta a plenáris részt. Az ebéd után dr. Balogné Uracs Marianna szakmai igazgató műhelymunkáján vettünk részt, melynek címe Mókuserékből a FLOW-ba, avagy zökkenj ki a gyorsuló időből – mit kínál a közművelődés? volt.

A KULTURÁLIS KÍNÁLAT ÁLTALÁNOS HOZZÁFÉRHETŐSÉGE, A MŰVÉSZETI ALKOTÁSOK TERJESZTÉSE

A VMMI épületének 20 éves évfordulója. December 20-án ünnepelhettük épületünk fennállásának 20. évfordulóját. A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet alapkövét 2001 januárjában helyezték el a magyar kultúra ünnepe alkalmából, majd 2003. május 31-én szentelték fel az elkészült épületet, amely a magyar kormány támogatásával készült.

A Magyar Nemzeti Tanács 2005-ben, Vajdaság Autonóm Tartomány Kormányára pedig 2008-ban vált alapítójává a tevékenységében egész Vajdaságra kiterjedő regionális intézménynek. A magyar közösség szolgálatába helyezett Vajdasági Magyar Művelődési Intézet működését, tevékenységét 2005-től számítjuk, ebben a tekintetben az idei évben vált nagykorúvá intézményünk, az épület felszentelése és átadása kapcsán viszont kerek évfordulót, 20 éves jubileumot ünnepelhetünk.

Az ünnepséget két részletben szerveztük meg. 12 órakor az alapítóintézmények és szakmai partnerek voltak a vendégek. Az alkalmi műsorban közreműködött a Mécsvirág zenekar, bemutattuk a Vajdasági Magyar Digitális Archívumról készült reklám- és oktatófilmet, beszédet mondott Szakállas Zsolt, a Tartományi Kormány alelnöke, Sárközi István, a Magyar Nemzeti Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke, majd a VMMI igazgatója, Kormányos Katona Gyöngyi mutatta be és nyitotta meg az intézet fotódokumentum-kiállítását. Az ünnepséget a VMMI munkatársaiból álló alkalmi zenekar műsora zárta.

Délután 17 órakor a kulturális programot a Thurzó Lajos Általános Iskola diákjai nyitották meg, majd ismét levetítésre került a Vamadiát népszerűsítő rövidfilm, igazgató asszony bemutatta a kiállítást, és a VMMI zenekara zárta az ünnepséget.

A kiállítás állandó lesz épületünkben, az időszakos kiállításokon kívüli időkben továbbra is megtekinthető – az ünnepek kivételével.

VMMI weboldalának fejlesztése. A 2023-as évben a VMMI hivatalos weboldalának fejlesztése átkerült a Jusoft céghez, ehhez kapcsolódóan kidolgoztunk egy nagyobb fejlesztési tervet, melyet 2024-ben szeretnénk megvalósítani.

Hónap könyve 2023. A Hónap könyve-sorozat célja az olvasás népszerűsítése. Ennek érdekében a felkért szerzők könyvismertetőt írnak egy általuk választott, vajdasági vonatkozású könyvről és videós összefoglalót készítenek. A könyvismertetőt és a videót a VMMI honlapján és közösségi médiás felületén (Facebook) tesszük közzé. 2023/1: Fehér Miklós/ Byung-Chul Han: *A kiégés társadalma*; 2023/2, 3: FELFÜGGESZTVE ANYAGI OKOKBÓL; 2023/4: Bíró Tímea/ Terék Anna: *Háttal a napnak*, Forum–Kalligram; 2023/5: Szücs Dóra/ N. Ušumović: *A csalogány nyelve*, Forum; 2023/6: Virág Gábor/ Fehér Miklós: *Minden rendben lesz*, Forum; 2023/7: Herédi Karcsi – BETEGSÉG MIATT KÉSIK; 2023/8: Serfőző Réka/ Oláh Tamás: *Kifulladás után*, Forum; 2023/9: Antalovics Péter/ Cirok Szabó: *Agancspark*, Forum; 2023/10: Toldi Éva/ Oto Horvath: *Szabó megállt*, Forum; 2023/11: Papp Árpád/ A. Sajti Enikő: *"Kis Bácskából süvít a szél...": összeomlás, hatalomátvétel, kisebbségpolitika a Délvidéken, 1918-1947*, Kronosz; 2023/12 HELYETT 2024/1 (KÉSÉS): Rajsli Emese/ Dorđe Lebović: *Semper idem*, Forum, 2021.

A KÖZÖSSÉGI RÉSZVÉTEL HAGYOMÁNYOS ÉS ÚJ FORMÁINAK ÖSZTÖNZÉSE, AZ EMBERI ÉS TÁRSADALMI TŐKE GYARAPÍTÁSA

59. Gyöngyösbokréta és 46. Durindó, Magyarcsernye. 2023. június 3–4-én a vajdasági népzenei és néptáncos közösség a közép-bánáti faluba, Magyarcsernyére költözött. Ez közösségünk fontos ünnepe, seregszemléje, ahol a felnőtt és ifjúsági csoportok és szólisták egytől-egyig fellépnek, megmutatkoznak bármilyen kis közösségből vagy szórványból érkeznek is. Erre az alkalomra tudásuk legjavát válogatják a népzenei csoportok négy percben, a néptáncegyüttesek pedig hét percben. A Gyöngyösbokréta 1936-ban, a Durindó pedig 1977-ben indult útjára, 1980 óta egy hétvégén szervezik meg a néptáncos és népzenei eseményt évenként változó helyszínnel. A megrendezés jogát pályázati anyag benyújtása útján adja a Fesztiváltanács. A pályázat eredményét, tehát a következő évi rendező település nevét hagyományosan a Gyöngyösbokréta és Durindó végén hozzák nyilvánosságra, hirdetik ki. A VMML az egyik háttérintézménye a Gyöngyösbokrétának és Durindónak a VMMSZ mellett, az év elejétől kíséri a szervezést, részt vesz a program kialakításában, fogadja a bejelentkezéseket és tartja a kapcsolatot a bejelentkezőkkel, összeállítja a fellépő csoportok sorrendjét. Ezeket a műsorokat szakmal zsűri kíséri, a helyszínen jegyzetet készítenek és a később megszervezett értékeléseken ez alapján szóban értékelik a produkciókat. Az utólagos véleményezések megszervezése is az egyik fontos feladata az Intézetnek.

Magyarcsernye település és a helyi magyarság először vállalta, hogy házigazdája lesz a Durindónak és a Gyöngyösbokrétának. Ebben a tekintetben is ünnepként élte meg a közösség a rendezvény három napját: június 2-át, 3-át és 4-ét, a készülődést és a lezáró időszakot is.

A fesztivált megelőző programsorozat már május 27-én, szombaton megkezdődött, amikor az Ady Endre Művelődési Egyesület színháztermében sor került Mezei Zsuzsanna *Kistordába két úton kell bemenni – A tamburazene múltja és jelene Tordán* című kötetének ünnepélyes bemutatójára. Május 30-án, kedden a Petőfi Sándor Általános Iskolában *Kör, kör, ki játszik?* címmel foglalkozások és programok kerültek megtartásra a magyarcsernyei és a tóbai gyermekek részére a Hagyományok Háza Hálózat – Vajdaság szervezésében. Amint az elmúlt években gyakorlattá vált, a programsorozat egy igencsak gazdag nulladik nappal folytatódott június 2-án.

A fesztivál hivatalos, első napján, június 3-án került megrendezésre az LIX. Gyöngyösbokréta, ahol 750 fellépő vett részt és 1100 nézőt számláltunk, majd végül június 4-én megtartottuk a XLVI. Durindót, amelyen 1300 fellépőt tekinthetett meg az az 1000 néző, aki aznap Magyarcsernyére látogatott. A hangulathoz, az irányításhoz, a mindent-kézben-tartáshoz megközelítőleg 200 önkéntes járult hozzá.

A találkozó zökkenőmentesen, jó hangulatban zajlott, ahol meghatározták a 2024. évi házigazdát. 2024-ben Ada község rendezi a Gyöngyösbokrétát és a Durindót.

Dúrmoló Téli Népzenei Tábor. 2023-ban ötödik alkalommal került megszervezésre a téli népzenei tábor január 3. és 7. között. A tábor ideje alatt a tóthfalusi templom és parókia területén népzene szól szinte egész nap, nyolc helyszínen folytak az oktatások délelőtt és délután. A hangszeres és énekes fiatalok öt napig egy közösséget alkottak, amelynek vezérfonala a vajdasági népdal volt. A résztvevők száma hatvanöt volt, főként az általános iskolás és középiskolás korosztályból, amikor a

legföggékonyabbak és legjobban el tudnak köteleződni a népi kultúránk, a népzene mellett. A táborban tanult dalok származási helyei az al-dunai székely falvak, Bajsa, Magyarszentmihály, Mohol és Szerémség Vajdaságon belül, emellett a haladó vonósok bodrogi hangszeres dallamokat tanultak. A tematikát tekintve szerelmi dalokat, lakodalmasokat és katonadalokat dolgoztak fel, amelyeket hangszercsoportonként a tudásuknak megfelelő csoportokban gyakoroltak, valamint közös éneklések, zenélések formájában. Fontos kiemelni, hogy a táborba sokan évről-évre visszajárnak egész Vajdaság területéről, akik amellett, hogy megtanulják hangszerükön vagy énekhangjukon keresztül bemutatni tájegységünk dalait, szoros barátságokat kötnek egymással. Esténként több körös csapatjátékokban vettek részt, amelyben a néprajzban való jártasságukra, találékonyságukra, együtt gondolkodásra van szükségük. A tábor oktatói Szabó Annamária, Bolyos Miklós, Dvorácskó Szabaszián, Flaman István, Juhász Gyula, Kurunczi Andor, Sterbik László és Szabó András voltak, akik már a kilencvenes és kétévez évek elején magukba szippantották a tóthfalusi népzenei táborok hangulatát és szakmai jelentőségét tanulóként, táborlakóként. Az akkori táborokat Bodor Anikó, Borsi Ferenc, a dr. Szöllősy Vágó házaspár, illetve a Szabó házaspár szervezték és adtak elő bennük. A nevelők Matykó Teodóra és Nagy Abonyi Szabolcs, a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet dolgozói voltak, mivel a kiskorú lányoknak és fiúknak szükségük van felügyeletre és „pótszülőkre”. A tábor gálaműsorral zárta a Munkás Szent József római katolikus templomban.

Szakmai segítségnyújtás egyéneknek és csoportoknak 2023-ban. Eredeti hangzóanyagokat, kottákat és szövegeket válogattunk éneklő és hangszeres csoportoknak Bácsfeketehegy, Csantavér, Felsőhegy, Kevi, Mohol, Orom, Oromhegyes, Szabadka, Torda, Völgyes és Zenta településeken, külön figyelmet szentelve a fiatal generációk tagjainak. Nagyon fontos kapaszkodója lehet a vajdaságiaknak a népi kultúrában megélt jó tapasztalat, igen sokan művelik hobbiként különböző formában. Ehhez kellő érzékenységgel kell rendelkezni és segíteni őket a kapcsolatteremtésben és szakmai anyagokat biztosítani Vajdaságból, amelyben a népzenei archívumunk páratlanul gazdag. Ezt a segítségnyújtást bármely népzenei együttes vagy szólista igényelheti továbbra is.

Szervezett és rendszeres népzeneoktatási hálózat. Az Intézet hét településen koordinálja a heti rendszerességű népzeneoktatást több művelődési egyesülettel együttműködve. Ez a szakmai tevékenység a Csoóri Sándor Alap népzeneoktatási pályázatának köszönhető, az anyagi támogatással hangszereket tudunk vásárolni, amelyeken több mint száz gyerek tanul a Tisza mentén (Adán, Csókán, Magyarakanizsán, Moholon, Tizaszentmiklóson, Tornyoson és Zentán) népzenei tapasztalt népzeneészek, oktatók bevonásával. A hangszeres oktatások alkalmával citerán, furulyán, tamburákon, alkalmanként tekerőn és vonós hangszereken tanulnak fiatalok és idősebbek. A hálózatban az oktatók és a tanulók igényeinek követése folyamatos az év folyamán, lehetőséget biztosítunk a csoportokhoz való csatlakozásra is. Egy-egy csoport, hangszertől függően négy-öt év alatt válik önállóvá, amikor a tudásuk, lelkesedésük és a kapcsolataik révén szolgálhatják a közösségüket. Cél a hálózatba bekapcsolt települések bővítése, a népzenei utánpótlás nevelése, hogy évtizedek után is legyenek öntevékeny népi zenekarok, megfelelő helyre kerüljön a köztudatban a magyar népdal, a magyar népzene.

XV. Bácsfeketehegyi Gyermekszínjátsszó Műhelytalálkozó. Idén tizenötödik alkalommal szervezte meg május 13-án Bácsfeketehegyen a Gyermekszínjátsszó Műhelytalálkozót a Vajdasági Magyar Drámapedagógiai Társaság, a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet és a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség. Az esemény célja, hogy a Vajdaságban működő magyar nyelvű gyermekszínjátsszó csoportoknak bemutatkozási, kapcsolatteremtési és szakmai fejlődési lehetőséget

nyújtson. A helyi csapatok mellett felléptek az eszéki, gunarasi, kishegyesi, kúlai, nagykikindai, óbecsei, palicsi, szenttamási, topolyai és törökfalusi gyerekek. A fellépő gyerekek számára minden évben nagy élmény, hogy megnézhetik egymás előadását, és részt vehetnek a számukra szervezett mini tréningeken, ahol közösen dolgozhatnak, alkothatnak. A bemutatott 12 előadást háromtagú szakmai zsűri értékelt: Ákli Krisztián drámatanár, Mezei Kinga színművész, rendező és Patonay Anita színész-drámatanár. A rendezvény a magyarországi Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Találkozó délvidéki válogatója is egyben.

Hétköznapi hősök. 2023-ban a Hétköznapi hőseink mintaprojekt ötödik köre valósult meg Vajdaságban, melynek keretében 4 általános iskolás, felső tagozatos diákcsoport készített dolgozatot lakóhelyük példaeértékű egyéniségeiről és ezen egyének munkásságáról. A projekt résztvevői az adai, szajáni, tordai, zentai fiatalok és mentoraik.

A kutatás eredményeként értékes tanulmányok készültek. A csapatok leginkább olyan személyeket választottak hétköznapi hősükké, akik sokoldalú tehetségükkel járultak hozzá közösségük kulturális életéhez: művelődésszervezők, pedagógusok, újságírók, de született dolgozat zenészeiről, nyelv művelőiről, pszichológusokról, grafikusművészeiről, népzene kutatóiról, gyűjtőiről és kisiparosokról is.

Az adai csapat három ma is élő személy, Hódi Éva, Dr. Hódi Sándor és Varga Livia tevékenységét dolgozta fel a választott hősökkel készített interjúk és a rendelkezésre álló szakirodalom alapján. Dolgozatukat a település rövid helytörténeti, művelődéstörténeti ismertetőjével kezdték, ezután tértek rá a Hódi házaspár bemutatására. Hódi Éva könyvtáros, művelődésszervező, nyelv művelő, a Szarvas Gábor Nyelv művelő Egyesület alapítója és a Szarvas Gábor Nyelv művelő Napok szervezője éveken át. A folytatásban megismerkedhetünk Dr. Hódi Sándor sokoldalú szakmai pályájával. Hódi Sándor pszichológiai munkái mellett mindig is nagy figyelmet fordított a kisebbségi lét és a nemzeti identitás vizsgálatára, kimagasló értékűek régió- és kisebbség kutatásai, a tömeglélektani vizsgálatok terén végzett kutatásai, pszichológiai, család- és etnopszichológiai írásai. Az adai csapat harmadik választott hőse, Varga Livia, a Vadvirág Hagyományápoló Kör vezetője, aki 30 éves munkásságával rengeteget tett a magyar népi kultúra éltetéséért és egy rendkívül erős, összetartó közösség létrehozásáért.

A szajáni kutatók a faluközösség néhány oszlopos tagját választották ki. Varga József zenész egy letűnt kor szokásairól, Szaján egykori művelődési életéről, zenei életéről, a falu nyújtotta szórakozási lehetőségekről mesélt a fiataloknak. Domonkos Ferenc a falu egykori mindenesének tekinthető, mint a Helyi Közösség elnöke, illetve a művelődési élet egyik mozgatórugója. Végezetül egy pedagógus házaspárt, B.Varga László magyartanárt és B.Varga Viktória óvónőt mutatták be, akik közösen alapították meg a Délibáb Hagyományápoló és Természetbarát Kör. A B.Varga házaspárnak sokat köszönhet a falu a több évtizedes áldozatos, aktív és sikeres munkájukért a kultúra, az oktatás, a sport területén, a fiatalokkal való foglalkozás, táborozások, utazások miatt.

A tordai kutatócsapat tagjai a helyi Petőfi Sándor Művelődési Egyesület soraiból kerültek ki, így dolgozatukban elsőképp az egyesület művészeti vezetőjével, Sári Enikővel készült interjú közölték. Az interjú során nem csak a kultúrkör működését járták körbe, de például a falusi élet előnyei, hátrányai, a szóránylét is szóba került. A tordaiak másik hétköznapi hőse Lázár György, a Tordai Újság egykori főszerkesztője, a Tordaiak Klubjának volt elnöke. Az interjú bemutatja a Klub szerteágazó tevékenységét, melyek között szerepel a helyi hagyományok, szokások ápolása, továbbadása, e cél érdekében együttműködés a többi helyi szervezettel, a Tordán született, de

valamilyen okból elköltözött személyek felkutatása, és a velük történő folytonos kapcsolattartás, a magyar nyelvű, lokális tájékoztatás a Tordai Újság kiadásán keresztül.

A zentai diákok négy igen különböző területen mozgó alkotót választottak – dolgozatukban bemutatásra kerül Mezei Erzsébet grafikus, Bodor Anikó népzenekutató, Pecze Árpád gyűjtő, a Mesterségek Háza alapítója, valamint egy családi vállalkozás, a Dobák cukrászat. Három személyt személyes találkozás és interjú alapján mutatnak be, Bodor Anikó (1941 – 2010) tevékenységét pedig a szakirodalom és tanítványainak megkérdezése alapján ismertetik.

A november 7-én megtartott zárótalálkozón a csapatok egymásnak is bemutatták az általuk választott hősről készült kutatásukat, ezután dr. Szőke Annától kaptak értékelést és útmutatást pályamunkáikkal kapcsolatban. A diákok tárgyjutalomban (könyvcsomag, fülhallgató és kézműves csokoládé) részesültek, emellett – a projekt célkitűzésével összhangban – egy közös értéklátó kiránduláson is részt vettek, melynek keretében környékbeli nevezetességeket látogattak meg (Than Emlékház, Óbecse; Zentai csata emlékkilátó, Réel csokimúzeum, Mesterségek Háza, Zenta).

A pályaművek értékelésére két szakembert kértünk fel; dr. Szőke Anna néprajzkutatót, a Kiss Lajos Néprajzi Társaság és a Brunsvik Teréz Magyar Óvodapedagógusok Egyesületének elnökét, valamint dr. Ióth Glemba Klára kultúrakutatót.

A csapatok munkál a Vajdasági Magyar Értéklátó honlapján (erteklato.rs) a diákeértéklátók javaslatai menüpontban olvashatók. A program az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatásával valósult meg.

Színjátzó mentorprogram. Az Intézet a VMMSZ-szel közösen minden évben segítséget nyújt az amatőr színjátzó csoportoknak a kiválasztott darab színre vitelében, a drámaválasztásban, valamint az igényelt drámák felkutatására is lehetőséget biztosít, ezzel megkönnyítve és gördülékenyebbé téve a munkájukat. 2023-ban 17 alkalommal nyújtottunk segítséget 6 színjátzócsoporthoz. Jankovics Andrea színművész négyszer volt a bácskossuthfalvi Idős Kovács Gyula Általános Iskola színjátzócsoportjainál. Virág György színész Tóban, a Petőfi Sándor Művelődési Egyesület színjátzóinak 4 alkalommal, Hajdú Tamás színész Szabadkán a Középkölösök Diákotthonának színjátzóinak 3 alkalommal, valamint Brestyánszki Boros Rozália dramaturg Muzslyán a Hébe-hóba színjátzóinak 2 alkalommal volt segítséget, útmutatást nyújtani, Vörös Imelda pedig 3 alkalommal járt a bácsgyulafalvi Petőfi Sándor Magyar Művelődési Egyesület Rontom-bontom színjátzó csoportjánál. Emellett Intézetünk kolléganője.

A mentorprogramba vont szakemberek tiszteletdíját a VMML, míg útiköltségét a VMMSZ biztosítja.

Mutogató és Dobbantó program. 2023 márciusa és májusa közötti időszakban nyolc Dobbantó – nyolcadikosokat igencsak érintő és érdeklő pályaválasztással, felnőtté válással foglalkozó – program valósult meg a következő helységek általános iskoláinak nyolcadikos osztályaiban: két foglalkozás a szabadkai Széchenyi István és egy az Október 10. Általános Iskolában, egy a külai Petőfi Brigád Általános Iskolában, egy a szenttamási Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskolában, egy a tizzaszentmihályi Dr. Tihomir Ostojić Általános Iskolában, egy a padéi Szervó Mihály, valamint egy a bácsfeketehegyi Nikola Đurković Általános Iskolában. A programot Mácsai Mónika drámajátékvezető tartotta minden alkalommal.

A foglalkozásokon legtöbbször aktívan bekapcsolódtak az osztályfőnökök is. A pedagógusok visszajelzései alapján a foglalkozás céljai megvalósultak. Leginkább kiemelték a személyes célok kitűzését, ösztönöséget, önbizalom erősítését. A diákok leginkább bátorítónak élték meg, és legtöbbször a személyes felelősségvállalás fontosságát emelték ki. Nagyon fontos eredménye a foglalkozásoknak, hogy a kezdeti ellenállás, elutasítás és olykor nyílt szembeállítás után hogyan „érkeznek meg”, és a humorral, őszinte odafigyeléssel, elfogadással találkozáskor hogyan találják meg lelkük rejtett tartalékait.

Vajdasági Magyar Amatőr Színjátszók Találkozója (VMASZT). A Vajdasági Magyar Amatőr Színjátszók XXVII. Találkozóját 2023. április 13-a és 21-e között rendezte meg a Mara Amatőr Színház és Topolya Község Művelődési Háza a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetséggel és Intézetünkkel együttműködve.

A rendezvényről:

A megnyitó napján a topolyai Mara Amatőr Színház elmúlt 21 évéről nyílt alkalmi kiállítás, ahol ünnepi beszédet Rác Ejlzer Evila, a társulat tagja mondott.

A 27. alkalommal megrendezett seregszemlén a következő társulatok vettek részt, mérettették meg magukat: • a topolyai Mara Amatőr Színház • az újvidéki Színes Szilánkok Diákszínpad • a nagyikindai Egység Művelődési Egyesület Iózfef Attila Színtársulata • a kupuszinaí Petőfi Sándor Művelődési Egyesület Sturez József színjászó csoportja • a tóbaí Petőfi Sándor Művelődési Egyesület színjászó csoportja • a Muzslai Petőfi Sándor Magyar Művelődési Egyesület Hébe-hóba színjászó csoportja • a bezdáni Petőfi Sándor Művelődési Egyesület színjászó csoportja • a Szabadkai Középkiskolások Diákotthonának színjászói • a Palics Magyar Művelődési Egyesület Palicsi Színjászó Grundja • a Zentai Magyar Kamaraszínház Diákszínjászói • a zentai KEX • és a temerini Szirmai Károly Magyar Művelődési Egyesület Jáccunk Truppja.

11 település 12 csoportjának 12 előadását tekinthette meg tehát a közönség. A 12 csoport összlétszáma segédszeméllyzettel együtt több mint 200 fő volt. Az előadások zömét telház fogadta Topolyán.

A fesztivál alatt igen különböző stílusú előadásokat láthatott a nagyérdemű: dokumentarista mű, kortárs tündérmese, zenés bohózat, vígjáték, alternatív drámajáték, musical, dráma, dramatizált elbeszélő költemény.

A Találkozón naponta egy, kettő vagy három előadást tekinthetett meg a közönség. Az előadások után minden társulat szakmai véleményét kérhetett a művészeti szakbizottság/zsűri tagjaitól, amelyet idén Crnkovity Gabriella színművész, az Újvidéki Színház Társulatának tagja, Góli Kornélia dramaturg, az Újvidéki Művészeti Akadémia tanára, és Pálfi Ervin színművész, az Újvidéki Művészeti Akadémia tanársegédje alkotott.

A közönség, az érdeklődők számára is nyitott beszélgetésekről, véleményezésről hangfelvétel is készült, amelynek szerkesztett változata az azt követő napon megjelenő *Súgó* című közlőnyben volt olvasható. A gálaműsor keretében kerültek kiosztásra a díjak, amely után a díjazottak és a meghívott vendégek egy profi színházi előadást tekinthettek meg a Magyar Nemzeti Tanács tájolósi programjának támogatása révén. A Zentai Magyar Kamaraszínház vendégszereplésében a Mezei Kinga rendezésében a *Művészet* című előadást tekinthette meg az ünneplő közönség.

A Találkozóznak két előadás-, pontosabban fődíja van: a Pataki László-díj a Találkozó legjobb hagyományos keretek között megvalósított előadásáért és a Bambach Róbert-díj a legjobb alternatív/új formákat kereső előadásért. Természetesen a szereplői díjak, a szép beszédért járó díjak, a közösségteremtő tevékenységért odaítélhető díj és különböző különdíjak és a zsűri által alapított díjak is kiosztásra kerültek az idén is. Közülük egy díjat, Faragó Árpád nevével illetett, az ő munkássága előtt tisztelgő díjat a következő találkozókra is visszük tovább, és a közösségmegtartó erő elismeréseként kerül majd kiosztásra. A Találkozó hivatalos díjait – képzőművészeti alkotásokat – az idén Kiss Natália, bácsfeketehegyi származású képzőművész készítette. A két fődíjat a kupuszinai és a nagyikindai társulatnak ítélte oda a művészeti szakbizottság.

Légyott a könyvvel. A Légyott a könyvvel az Ünnepi Könyvhéthez kapcsolódóan összegyűjtötte a könyvhéten is szereplő vajdasági magyar kiadókat, könyvkiadással is foglalkozó szervezeteket, intézményeket, lehetőséget teremtve ezáltal a kiadói és szerzői bemutatkozásra. Az ünnepi könyvhét vajdasági záróeseménye 2023. június 16-án került megszervezésre reggel 8 órától. A rendezvény helyszíne: a zentai piactér és a piacon lévő Rin-Tin-Tin Klub kerthelyisége volt. A heti piac látogatói a vajdasági magyar könyvek kínálatával is találkozhattak, illetve az érdeklődők beszélgetéseken, villám-könyvbemutatókon is részt vehettek a Rin-Tin-Tin Klubban, ahol a kiadók mesélhettek kiadói tevékenységükről, bemutathatták legújabb kiadványaikat. A kiadók a zentai piactéren kiállíthatták és árusíthatták kiadványaikat.

Bemutakozó szerzők, kiadók, résztvevők: Az Életjel, Forum Könyvkiadó Intézet, a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, a TM-International Kft. és a zEtna kiadók részvételével.

A zEtna kiadó P. Nagy István *Ágrólszakadtak* és Vasagyi Mária *Eszter könyve* kiadványait Beszédes István mutatta be. A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet kiadványai közül Adamovity Erzsébet *Földdel fedett szavak* c. könyvéről a szerzővel Kormányos K. Gyöngyi beszélgetett, Beszédes Valéria *Hol nem volt... Írások a vajdasági népmesékről, népmondákról* c. kötetéről a szerzővel Vázsonyi Csilla, valamint Molnár Tibor *In nomine Domini! A Kalocsai Érseki Szentszék által egyháziilag holtá nyilvánított első világháborús bácskai katonák adattára* c. kiadványáról a szerzővel Döme Szabolcs beszélgetett. Az Életjel kiadó kötetét, Gabrity Molnár Irén *Kutatások metszete* c. könyvét Beszédes Valéria mutatta be. A Forum Könyvkiadó Intézet a következő 6 könyvvel jelent meg az eseményen: Bordás Győző *Velünk történt*, Géber László *A vershamisító*, Fehér Miklós *Minden rendben lesz*, Antalovics Péter *Magánbeszélgetés*, Bicskei Gabriella *Lordanya képpel*, Verebes Ernő *Senkim földje*. A szerzőkkel Buzás Márta, Brenner János, Losoncz-Kelemen Emese, Bencsik Orsolya és Sági Varga Kinga beszélgetett. A TM-international Kft. Máriás Endre *A siker arcai – A mindennapok harcai* c. kötetéről a szerzővel Fodor István és Homolya Horváth Ágnes beszélgetett.

Láthatáron Csoport *Keterehc* c. előadásának tájoltatása. „*A tanulság, hogy mindent meg kell beszélni. Nem kell rögtön ütni, hanem vissza kell menni az 1. szintre*” – így vélekednek az óbecsei Samu Mihály Általános Iskola diákjai a március 9-én és 10-én, a magyarországi Láthatáron Csoport által bemutatott *Keterehc* c. komplex színházi nevelési programról. A programot a csapat jóvoltából 3 vajdasági általános iskola fogadhatta teljesen ingyen: a zentai Petőfi Sándor Általános Iskola két hetedik osztálya (30 fővel), az óbecsei Testvériség Általános és Középiskola középiskolás tanulói (20 fő) és a Samu Mihály Általános Iskola két hetedik osztálya (szintén 30 fővel). A program során az alkotók kiemelt figyelmet szenteltek a hátrányos helyzetű közösségek elérésére, valamint a tanulók aktív szerepbe léptetésével az indulatkezelési problémák leküzdéséhez kívánt kézzelfogható segítséget

nyújtani. A színházi élmény mellett a tanulók megismerhették és kipróbálhatták az erőszakmentes kommunikáció és a krízisintervenció kínálatát lehetőségeket, hiszen nem elég tudni, hogy az erőszak rossz, krízishelyzetben az az igazán fontos, hogy van-e alternatív megoldásunk, és hogy ezt milyen könnyen tudjuk előhívni, amikor szükség van rá. A program a Láthatáron Csoport és a VMMI együttműködésében valósult meg.

Versfolyam 2023. Október 24-én zentai diákok csoportja is részt vett a Versfolyam 2023 elnevezésű online szavalónapon. A helyszín a VMMI oszlopcsarnoka volt. Intézetünk biztosította a zentai esemény műszaki feltételeit.

FELNŐTTKÉPZÉS

Alkalmazott játékok módszertana – akkreditált pedagógusképzés. A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet 2022-ben akkreditáltatta a Pedagógiai Intézetben pedagógusok számára az 5 modulból álló *Alkalmazott játékok módszertana* c. képzést, melyet Komáromi Sándor drámapedagógus, mentálhigiénés szakember és Oláh Tamás teatralógus tart további közreműködőkkel együtt. A konfliktusok nélküli generációs hídépítés nagyfokú rugalmasságot és szemléletváltást igényel, ami nélkül a korai pályaelhagyás, vagy az idő előtti kiégés (burn-out szindróma) veszélyezteti a pedagógus pályán lévőket. Az alkalmazott színház és dráma eszközei a cselekvésen (részvételen) alapuló formának, a személyiségközpontú szemléletnek, a játékosítás (gamifikáció) lehetőségeiből fakadó élményszcrúségnek, valamint a magas fokú intra- és interperszonalitásnak köszönhetően megoldást jelenthetnek, ráadásul ezek az eszközök mára jól kidolgozott módszertanná fejlődtek.

A képzés 2023. június 27. és 29. között és a rákövetkező héten, július 3-án és 4-én valósult meg Szabadkán a Kosztolányi Dezső Tehetséggondozó Gimnázium és Kollégiumban 25 résztvevővel, 22 pedagógussal. A program akkreditációja 2025-ig tart.

Vajdasági Magyar Amatőr és Diákszínjászók Tizennegyedik Tábora – MAdT 2023.

A projekt elnevezése: Vajdasági Magyar Amatőr és Diákszínjászók Tizenötödik Tábora – MAdT 2023. A projekt időpontja: 2023. július 6–13. A projekt helyszíne: A hétnapos munka 3 helyszínen folyt, melyet a Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium és Kollégium, a Thurzó Lajos Művelődési és Oktatási Központ, valamint a Zentai Magyar Kamaraszínház biztosított számunkra. A résztvevők létszáma: A táborban 21 résztvevő volt, 6 oktató, 2 vendég foglalkozásvezető, valamint 2 koordinátor/szervező, összesen 31 fő.

A projekt előzményei: A Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség és a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet folyamatosan figyelemmel kíséri a műkedvelő csoportok munkáját, illetve az évente megrendezett színjászó találkozón helyzetfelmérést végez. Az intenzív képzés az így körvonalazott problémák feloldásának állomása.

A projekt célja: A tábor elsődleges célja olyan képzés szervezése, amely hozzájárul a fiatal korosztály közművelődési aktivizálásához és az utánpótlás neveléséhez. A színjászó csoportok vezetői szerte a régióban az egyik legsúlyosabb problémaként az adott település fiataljainak érdektelenségét, az új jelentkezők hiányát jelölik meg. Azokon a településeken, ahol e folyamat még nem visszafordíthatatlan (elvándorlás, elöregedés), a tábor egyik állomása a képzési folyamatban annak, hogy az ifjúság érdeklődését felkeltsük és fenntartsuk, valamint ilyen módon a digitális generáció figyelmét ismételten a közösségi élményre irányítsuk.

A színjászó tábor egy komplex, a műkedvelő színjászó csoportokra és csoportvezetőkre vonatkozó képzési folyamat része, ahová kezdő és már sok éve színjászással és rendezéssel foglalkozó fiatalokat várnak. Felső korhatár csak a színjászó csoportok esetén van (32 év). A rendezői csoport esetén 18 éves kortól bárki jelentkezhetett, aki kedvet, nyitottságot érez, érzett magában, és új (szakmai) tapasztalatokra vágynak, vágott.

A műhelymunkák jellege: kiscsoportos foglalkozások és közös esti foglalkozások. A nap fő részében a saját csoportvezetőkkel dolgoztak a résztvevők, valamint napi 1–1,5 beszédtechnikai foglalkozáson vettek részt két csoportban. Emellett tematikus esti programjaik is. Az első napi közös tréninget Vázsonyi Balassa Emese élménypedagógiai tréner tartotta. A résztvevők továbbá Kavillón megtekinthették a Tanyaszínház készülő előadásának – Hernyák György rendezésében az *Útkeresők* – próbáját, a Zentai Magyar Kamaraszínház *Nagybőgő* c. monodrámáját Nešić Máté előadásában, valamint feldolgozó beszélgetésen vehettek részt utána Oláh Tamás teatrológus, dramaturg vezetésével, illetve Majoros Róbert fénymester, az Újvidéki Egyetem Művészeti Akadémiájának tanára tartott előadást a színházi fényezés technikájáról. Közösségépítés céljából emellett társasjátékeket és közös éneklést is tartottunk. Az utolsó előtti napon nyílt órák keretében mutatták be a csoportok, mivel foglalkoztak a tábor ideje alatt: a színészcsoportoktól rövid előadásokat láthattak, a rendezői csoport tagjai rövid jelenetekkel, különböző műfajú alkotások feldolgozásával készültek, míg a dramaturgia csoport a látottak átbeszélésébe bevonták a tábor többi résztvevőjét is.

TUDOMÁNYOSSÁG

A *Border that unites us* munkacímű IPA pályázat előkészítése. A 2020–2022. között a bajai Türr István Múzeummal és a szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karral közösen megvalósított *Salvage – Több mint érték – Bácska kulturális örökségének újrahasznosítása* elnevezésű pályázati program sikeres lezárását követően partnereink újabb közös pályázat megvalósítását kezdeményezték. Intézetünk tervezett programja magába foglalja a Vamadia Fotótárának gyarapítását néprajzi, helytörténeti jelentőségű anyagokkal, a falusi gyűjtemények, tájházak anyagának dokumentálását és közreadását, valamint egy közművelődési konferencia szervezését (témája az identitás megőrzése a tájházak által, továbbá a szellemi, népi kulturális örökség fenntarthatósága és átmentése az utókor számára). A pályázati anyag összcállítását a Türr István Múzeum vállalta. A pályázat a 2023-as évben beadásra került, és sikeresen átjutott a formai ellenőrzésen.

Virágos kert a horgosi nagy templom – Horgos népdalos monográfiája. Az eddig fellelhető összes gyűjtést beledolgozva. Horgos falu hagyományait az 1800-as évek vége óta kutatják, hőseges népzenei anyag gyűlt ennek köszönhetően össze. Lassan kilencven éve folyamatosan és magas szinten működik népi együttes, énekesei és táncosai messzire vitték a falu hírnevét. Egy igen részletes és tudományos igényű népdalgyűjteményen dolgoztunk 2023-ban Németh István népzene kutatóval. A szerkesztés dallamtípusok szerinti és a legkülönfélébb műfajokat is tartalmazza, amelyek a település dalkészletében benne voltak az elmúlt százötven évben, igazi virágoskertet létrehozva a pásztordaloktól az újabb lírai dalokig. Bemutatja a népszokásokat, valamint a lakodalmi szertartásokat, amelyeket a helyi népi együttes elevenített fel több évtizedeken keresztül. A kötet több, mint négyszáz egységet tartalmaz, amely az összevont variánsokat, adatokat tekintve ezerhuszonkét gyűjtési egységet tartalmaz. A kötet szaklektora és korrektora Bereczky János, a mai modern népzene tudomány egyik legjelentősebb tudós képviselője. Németh István és Juhász Gyula szerzők Bodor Anikó hagyatékának feldolgozó több vajdasági népdaloskötetet produkáltak közös munkájuk során. A hangzó melléklet négyszázöt tételből áll. A népdalok gyűjtői Bartók Béla, Bodor Anikó, Bodor Géza, Burány Béla, Csaplár Benedek, Király Ernő, Kiss Lajos, Olsvai Imre, Paksa Katalin, Penavin Olga és Tripolszky Géza.

Könyvbemutatók

Merítő. A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet gondozásában megjelent kiadványt Resócki Rolland és Berényi Emőke készítette, szerkesztette *Merítő* címmel. A kiadványt, mely Csókáról szól, 2023 március végén, a magyar könyv és olvasás napja alkalmából mutatták be Csókán a Művelődési Házban. A kötetben interaktív módon, rejtvényes feladatok által ismertetik a tájegységek, településük nevezetességeit. A könyv a magyarországi Emberi Erőforrások Minisztériumának kezdeményezésére készült el, a *Másnak térkép e táj* címet viselő mintaprogram keretében. (A kötetről a Vajdasági Magyar Értéktár összefoglalójában is olvashatunk).

Korsós Tünde: Az Úr az én őriző pásztorom. Bácskossuthfalva, 2023. március. Kiss Antal református lelkipásztornak, esperesnek állít emléket a kötetben, mely gazdagon beszámol életútjáról. „Nagyon fontos könyv Korsós, született Kiss Tünde emlékekből, presbitériumi jegyzőkönyvekből, szülei tanúságtételeiből, a korabeli sajtóból, családi krónikákból életre keltett, szépen hőmpölygő

VAJDASÁGI MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET
ZAVOD ZA KULTURU VOJVODANSKIH MAĐARA
INSTITUTE FOR HUNGARIAN CULTURE IN VOJVODINA

Poštanska 18, 24400 Senta, Srbija
Telefon: +381 (24) 816 790
Fax: +381 (24) 816 390
Mobil: +381 63 563 115
E-mail: info@vmmi.org
www.vmmi.org

szövegfolymata” (Dudás Károly). A kötet kiadását a Magyar Nemzeti Tanács, Topolya Község Önkormányzata, Bácskossuthfalva Helyi Közössége, a Bethlen Gábor Alap és a Tartományi Művelődési, Tömegtájékoztatási és Vallási Közösségi Titkárság támogatta.

Gallusz László: Elnémult méhzsongás. A Tamaskó József életútját bemutató kiadvány a Vajdasági Magyar Agráregyesület szakmai támogatásával készült, és 2023. november 22-én került bemutatásra Gomboson. A könyvet a Tartományi Művelődési, Tömegtájékoztatási és Vallási Közösségi Titkárság, a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága, a Bethlen Gábor Alap és az Agrárminisztérium támogatta. Ternovác István újságíró beszélgetett a szerzővel.

TRÉNINGEK, KÉPZÉSEK, SZAKMAI TALÁLKOZÓK, SZEMLÉK

Művészet és műemlékvédelem XI., 2023. július 18–28. 2023-ban 11. alkalommal került megrendezésre a Művészet és műemlékvédelem művésztelep, melynek résztvevői a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karának vajdasági és magyarországi hallgatói voltak. A telep művészeti vezetője, dr. Raffay Endre művészettörténész volt, mestertanárai pedig Soltis Miklós és mgr. Lázár Tibor festőművészek. A telep munkáját és a kiállítás létrejöttét segítette még Milinszki Árpád festőművész.

A 2023-as Művészet és műemlékvédelem művésztelep megvalósításában az Intézet partnere volt a Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium és Kollégium, a Népi Technika Községi Szervezete, a Thurzó Lajos Művelődési–Oktatás Központ, Zenta Község Idegenforgalmi Szervezete, Zenta város önkormányzata, Zentai Birkózó Egyesület. Az alkotómunka a Bolyai-gimnázium népkerti műtermében folyt, a résztvevők a népkerti kollégiumban lettek elszállásolva.

A tíznapos alkotófolyamat ezúttal nem csak az ingatlan műemlékek köré épült, hanem a beltéri ingóságok témája is feldolgozásra került, így lett a kiállítás kiemelt témája az asztal. Az alkotások mellett két performance is létrejött. A Sűrüs Alexandra és Raffay Endre koncepciója alapján megvalósult *Lakoma Popper és Rottman házánál – Nem tudják mire való* című performance sajátos nyelvezettel utal arra a jelenségre, amikor egy közösség nem tud mit kezdeni a műemlékeivel, nem tudja mire kell és mire lehet használni egy műemléki épületet. Raffay Endre *A műemlékvédelem asztala – Nincsen ennek teteje* című performance-ában pedig a műemlékvédelmi tevékenység nehézségeire, visszasságaira, kilátástalanságára irányította a figyelmet. A Városháza oszlopcsarnokában felépített kiállítás megnyitója ezúttal is népes közönséget vonzott.

A 2023. évi művésztelep kiállítói: Dörfler Enikő, Horváth Izabel, Kaszás Anikó, Kelemen Dóra, Kovács Imola Bianka, Lukácsi Júlia, Molnár Heléna, Nagypál Alexandra, Serfőző György, Stanbury Esztella, Sűrüs Alexandra, Török Sarolta, valamint Raffay Anna, továbbá a művésztelep vezetői: Lázár Tibor, Raffay Endre, Soltis Miklós és Milinszki Árpád.

A kiállítást Ninkov Kovacev Olga PhD művészettörténész nyitotta meg, aki megnyitóbeszédében ismertette a Zenta és Pécs közötti művészeti kapcsolatokat, és méltatta a művésztelepen folyó alkotómunka frissességét, a zentai művészeti örökséghez való kapcsolódását.

A HÁLÓZATOSODÁS, MINT A KÖZÖSSÉGÉPÍTÉS ÉS MEGTARTÁS ESZKÖZE. SZAKMAI FEJLESZTÉS A NÉPHAGYOMÁNNYAL FOGLALKOZÓ KÖZÖSSÉGEK KÖRÉBEN

1. Vajdasági Magyar Értéktár

Hungarikum-pályázat. A 2021-es Hungarikum-pályázat befejező feladatai átcsúsztak a 2023-as évre, így a vajdasági néprajzi ismereteket tartalmazó foglalkoztató füzet (Raffai Judit – R. Vázsonyi Csilla: *Földön látszik, égen jár. A nap, a hold és a csillagok. Vajdasági magyar néprajzi ismeretek gyerekeknek.* Illusztrátor: Kanyó Ervin), valamint a jó gyakorlatokat bemutató módszertani könyv is (Fehér Viktor – Resócki Rolland – R. Vázsonyi Csilla: *Így gondozd a kincseidet. Módszertani kézikönyv a települési értékek társadalmiasítására*) a 2023-as év elején került ki a nyomdából. Az év folyamán több alkalommal bemutattuk a kiadványokat, a módszertani kézikönyvet eljuttattuk számos települési értéktárbizottságnak és könyvtárnak, a foglalkoztatófüzetet pedig leginkább a pedagógusok körében népszerűsítettük. Szintén a 2021-es Hungarikum-pályázat által ért véget a 2023-as év elején az ertektar.rs honlap fejlesztése, a honlap szerb és angol felületének kialakítása a Jusoft programozócég által.

A pályázati program keretében karbantartás történt a VMMI honlapján is, mivel ez összeköttetésben áll az ertektar.rs honlappal.

A **2023-as Hungarikum-pályázaton** is pozitív elbírálásban részesült az Intézet programja, vagyis a vajdasági értékeket bemutató foglalkoztatófüzet-sorozat következő részének elkészítése, egy diákoknak szóló fotópályázat lebonyolítása az épített örökség témakörében, valamint az ertektar.rs honlap fenntartásához, tartalmi frissítéséhez kapcsolódó feladatok, amelyek megvalósítása jórészt a 2024-es évre toldódik át.

A **„Másnak térkép e táj” program** keretében valósult meg a 2022-es év folyamán első ízben az általános iskolák felsős osztályai számára kidolgozott foglalkoztatófüzet, mely a *Merítő* sorozatcímet kapta. A Berényi Emőke és Resócki Rolland által szerkesztett, Csóka helyi értékeit feldolgozó füzet a 2023-as év elején került ki a nyomdából. Ünnepeles bemutatójára pedig márciusban került sor a Csóka Művelődési–Oktatási Központtal és Csóka Község Önkormányzatával együttműködésben.

Kapcsolattartás a vajdasági települési értéktárakkal és egyéb szervezetekkel. A Bácsfeketehegyi Települési Értéktár 2023-ban zárta 2021-es Hungarikum-pályázatát, melyet Intézetünk munkatársa szakmai közreműködőként kísért végig.

Az év folyamán új javaslatok és felterjesztések kerültek feldolgozásra: összesen 17 új települési érték (a Hétköznapi hőseink projekten belül készült, jeles személyeket bemutató írásokkal együtt, melyek a diákértéktörök javaslataiként jelennek meg) került fel az ertektar.rs-re.

Magyarországi kapcsolatok, együttműködések, rendezvények. 2023-ban is részt vett az Intézet a Lakiteleki Népfőiskola által szervezett Kárpát-medencei Hungarikum vetélkedőn zsűritagként és a rendezvény népszerűsítőiként.

Értéktár Konferencia, Budapest. 2023. április 13-án az Agrárminisztérium és a Hungarikum Főosztály által összehívott, Budapesten megtartott Értéktár Konferencián képviselte az Intézet a Vajdasági Magyar Értéktárat. A szakmai konzultáció legfontosabb témái a tervezett pályázati lehetőségek, az értéknylvántartó adattárral kapcsolatos feladatok, védjegyhasználat, emblémahasználat és az új kiadványok voltak. A szervezők kérésének eleget téve előzetesen megküldtük a vajdasági értéktár-mozgalom tevékenységéről 2020-ig visszamenő beszámolót.

Nemzeti értékek, hungarikumok határtalanul, Torockó. A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet és az adai Vadvirág Hagyományápoló Kör is képviseltette magát a *Nemzeti értékek, hungarikumok határtalanul* elnevezésű konferencián, melyet a szegedi Jobb Szegedért Egyesület szervezett Romániában, Erdélyben, Torockón.

A programkínálatban anyaországi, erdélyi és délvidéki előadók színvonalas előadásai és látványos bemutatók is helyet kaptak.

A konferencia előadói voltak:

Deák Székely Szilárd, Torockó polgármestere, V.Németh Zsolt, magyar életmód és nemzeti értékeink védelméért felelős miniszterelnöki biztos, államtitkár, Balogh László, a Közszolgálati Közalapítvány Kuratóriumának elnöke, a Csongrád-Csanád Megye Értéktár Bizottság tagja, Kormányos Katona Gyöngyi, a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet megbízott igazgatója, Zsigmond József, a Székelyföldi Közpolitikai Intézet ügyvezető igazgatója, Erdő Zoltán, Erdélyi Magyar Örökség Díjas tárogatóművész.

A konferencia további résztvevői: a budapesti Agrárminisztérium Hungarikum Főosztály munkatársai, Dr. Thiele Ádám, Bucavasgyúró, Tulit Levente, a Torockói Ijász Szer Egyesület elnöke.

Értéktár Konferencia és Kiállítás, Nyirád. A Vajdasági Magyar Értéktár bemutatkozási lehetőséget kapott a VIII. Veszprém Vármegyei Értékünnepen, amely egy nagyszabású rendezvénysorozat részeként valósult meg Nyirádon 2023. november 17–19. között: egyrészt az Európa Kulturális Fővárosa program támogatásával zajló Érték-Köreink című projekt zárórendezvényeként, másrészt az Agrárminisztérium Hungarikum Főosztályával együttműködésben előkészített térségi értéktár konferencia szakmai programjaként. A határon túli értéktárak kiemelt szerepet kaptak a rendezvényen, ahol a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet is bemutatta a Vajdasági Magyar Értéktár néhány elemét. A tanácskozáson előadást tartott Kormányos K. Gyöngyi igazgatóasszony a vajdasági értéktár gazdagságáról és fontosságáról, rámutatva arra, hogy a fiatalok bekapcsolása az értékörzésbe, értékmentésbe kiemelten jelentős.

Értéktár Találkozó, Mórahalom. Az Intézet munkatársai a Kapocs Népfőiskola meghívására Mórahalmon, a Kapocs Népfőiskola és a székelyudvarhelyi Humán Reform Egyesület közös Erasmus+ projektjének zárórendezvényén mutatta be a Vajdasági Magyar Értéktárat előadás és fotókiállítás formájában 2023 novemberében.

2. Kapocs Könyvtári Csoport

A Kapocs Könyvtári Csoport 1998-ban jött létre tíz vajdasági könyvtár – az adai Szarvas Gábor Könyvtár, a csókai Közművelődési Központ Népkönyvtára, a Felsőhegyi Olvasóköri, a kishegyesi Népkönyvtár, a magyarkanizsai Cnesa Oktatási és Művelődési Intézmény József Attila Könyvtára, a topolyai Népkönyvtár, a szenttamási Népkönyvtár, az újvidéki Magyar Tanszék könyvtára, az

Újvidéki Magyar Olvasókör és a zentai Thurzó Lajos Közművelődési Központ Városi Könyvtára – összefogásával. Ahogy a kezdetekben megfogalmazták, a csoport azt a feladatot vállalta fel, „*hogyan ellássa a térségünkben működő magyar könyvtárak együttműködésének szervezését, hogy gondoskodjék a helyi könyvtárügyet építő szolgáltatások és képzések megszervezéséről, illetve egyéb könyvtári és közművelődési szolgáltatásról.*” A csoport egy olyan információs-módszertani könyvtári központot kívánt létrehozni, amelynek legfontosabb feladata egyrészt a vajdasági magyarság anyanyelvű információellátásának segítése és a közművelődési könyvtárak fejlesztése, másrészt általában a vajdasági magyar kultúra, de különösen az olvasáskultúra fellendítése, a magyar nyelvű könyv hatékonyabb beszerzése és terjesztése, a magyar identitástudat ápolása, a világ kultúrájának és az egyetemes magyar kultúrának a rendszerébe való szerves bekapcsolódás, valamint magyar közösségünk kulturális örökségének a megőrzése. Mindezt összefogással, saját viszonyainkhoz leginkább illő formákban. Koordinátorai Baráth Hajnal Anna, valamint Resócki Vázsonyi Csilla.

A hálózat kommunikációjának fenntartása és szerepe. A szakmai információk terjesztése, a könyvtárosok közti kapcsolattartás segítése érdekében a közösségi médiában csoportot hoztak létre, illetve körlevél-rendszert működtetnek, mindkét felületen megosztanak jó gyakorlatokat, szakmai információkat, híreket, illetve szakmai tanácsokat tudnak adni a könyvtárszakmai kérdésekre. A levelezőlistának több mint 60 tagja van. Ezt a csatornát használják a képzések, találkozók meghirdetésére, a könyvtári történések megosztására, a különálló problémák megbeszélésére, megoldására.

A szakmai kapcsolatok ápolásának másik fontos módját ezen kívül a kirándulások, konferenciareszvételek jelentik. A Kapocs-csoport tagjai állandó résztvevői a csongrádi **Kárpát-medencei Könyvtárosok Konferenciájának**, illetve a **Magyar Könyvtárosok Egyesületének Vándorgyűlésének**. A szakmai kirándulások célja általában egy-egy kiválasztott intézmény, melynek munkásságáról a vajdasági könyvtárak is példát vehetnek. Az év októberében a Kapocs-csoport tagjai az Intézet munkatársaival az **Országos Széchényi Könyvtárban** tettek szakmai látogatást, melynek keretében a résztvevők megismerkedhettek az OSZK-ban őrzött kincsekkel, a magyar kultúra legjelentősebb írásos dokumentumait bemutató kiállításokkal, valamint természetesen a könyvtárban folyó munkával, így többek között a Történeti Fénykép- és Interjútar és a digitalizáló központ tevékenységével. A napot a Petőfi Irodalmi Múzeum látogatása zárta, ahol a könyvtárosok megtekintették a Petőfi-évforduló tiszteletére megújított *Költő lenni vagy nem lenni* című állandó kiállítást és a Polcz Alaine munkásságát bemutató *Világjáték* című tárlatot.

2023-ban több könyvtári szakmai továbbképzésnek adott otthont a VMML:

Kultúraközvetítés a digitális világban – továbbképzés könyvtárosoknak, a budapesti Könyvtári Intézet képzése; 2023. május 4., Zenta.

A képzés résztvevői olyan elméleti és gyakorlati alapismereteket sajátíthattak el, amelyek segítik őket a digitalizált kulturális örökség elemeinek célszerű és jogszerű felhasználásában, hatékony terjesztésében és a befogadói célcsoport támogatásában. Előadó: Szüts Etele, a Könyvtári Intézet igazgatója; résztvevők: 23 fő.

Örökség és örökösök. Könyvtári jövőkép a 21. században – akkreditált továbbképzés; 2023. november 10., Zenta.

A képzés előadója Pálfi Anita, a Szabadkai Városi Könyvtár munkatársa, az Újvidéki Egyetem Pedagógiai Karának könyvtártudomány szakos doktorandusz hallgatója. Az előadás elméleti bevezetővel kezdődött, amely áttekintette a könyvtárak szerepét az internet által létrejött információrobbanás után. Ezután a könyvtári munkaszervezés, illetve a projektmenedzsment könyvtári alkalmazásának témája következett mind elméleti, mind gyakorlati szempontból. A résztvevők részletesen megismerkedhettek az ún. agilis módszertannal, amelyet a Szabadkai Városi Könyvtár digitális könyvtár-projektjén dolgozó munkacsoport alkalmaz. Végül bemutatásra került a digitális könyvtár kialakításának teljes munkafolyamata és végeredménye, a Szabadkai Digitális Könyvtár felülete. A hallgatók ezen felül más hasznos digitális adatbázisokkal is megismerkedhettek és általánosan alkalmazható módszereket sajátíthattak el az internetes információkeresés minél hatékonyabbá tételéhez. A képzésen 9 intézmény munkatársai vettek részt.

Qulto-találkozó – 2023. november 16.; előadók: Pancza János – Monguz Kft., ügyvezető igazgató; Mátyás Melinda – Monguz Kft., közgyűjteményi szakértő.

Az idei képzés kiemelt témái a kölcsönzési politika beállításai, a program szerb fordítása, az eCard mobilapplikáció, valamint az új statisztikai modul, a Qulto STAT. A képzésen 9 intézmény 20 könyvtárosa vett részt Csókáról, Magyarokánizsáról, Topolyáról, Kishegyesről, Adáról, Felsőhegyről és Zentáról. A találkozónak a zentai Petőfi Sándor Általános Iskola könyvtárterme adott helyet.

A 2023-as szeptemberi pályázati időszakban a Szerb Nemzeti Könyvtár akkreditációs bizottságának benyújtottuk *Az irodalomterápia könyvtári alkalmazása* című képzési tervet. A leendő képzési program szerzője Berényi Emőke.

3. Hagyományok Háza Hálózat – Vajdaság

Az Intézet stratégiai partnere a budapesti Hagyományok Háza és annak vajdasági hálózata, a **Hagyományok Háza Hálózat–Vajdaság** (HHHV). A szakmai partnerség által 2023-ban számos program valósult meg, melybe minden korosztályt be tudunk kapcsolni.

A budapesti Hagyományok Háza (HH) a teljes Kárpát-medencében létrehozta a Hagyományok Háza Hálózatot, azzal a céllal, hogy egy Kárpát-medencei szintű hálózatot alakítson ki, mely újraegyesíti a népművészettel és néphagyománnyal foglalkozó szakmát. Az Intézet a HHHV partnerintézményeként a vajdasági hálózat munkáját segíti. 2023-ban a HHHV és az Intézet a következő projekteket valósította meg:

Hertelendyfalvi gyűjtőmunka (április 24–27.). A HHHV viseletkészítő csoportjával és oktatóival közel 30 helyi viseleti darabról készítettünk dokumentációt (fénykép, szabásrajz, díszítőmotívumok rajza, adatlap). Digitalizálás céljából elkaptuk a Tamási Áron Székely Magyar Művelődési Egyesület több száz darabos fotógyűjteményét, amely a helyi viseletnek és általában a művelődési életnek is fontos forrásanyaga. Az év folyamán megtörtént a teljes fotóanyag szkennelése.

Fazekasok képzése, nyitott műhely. A 2022-es év adventi időszakában kezdett el Kiss Katalin zentai fazekas foglalkozni a fazekasság iránt érdeklődőkkel, ekkor a karácsonyra hangolódva apró díszek és ajándéktárgyak készítésével, majd 2023. januárban indult a munka: korongozni tanultak a kezdők, a haladók pedig a díszítési technikákat sajátították el. A tanulók két csoportban dolgoztak, hogy mindenkinek legyen elegendő eszköze és az oktató mindenkivel kellően tudjon foglalkozni, hiszen

korongozni nem egyszerű feladat, sok-sok óra gyakorlás van egy-egy kész edény mögött. A programot a Csoóri Sándor Alap támogatta. A nyár folyamán 6 tanuló tett sikeres vizsgát. Kiss Katalin fazekas, a csapat oktatója minden vizsgázó előmenetelét bemutatta a vizsgáztatóknak, Orcsik Csaba fazekas népi iparművésznek és Nagy Abonyi Ágnes néprajzkutatónak, majd a tanulók elméleti és gyakorlati vizsgát tettek, okleveleiket az évről kiállításán vehették át.

Részvétel a Hagyományok Háza módszertani táborában – Almárium tábor, Kiscsősz, 2023. jún. 26. – júl. 1. A tábor résztvevői számos jó módszerrel, gyakorlattal ismerkedhettek meg, melyek a tudásátadás különféle közegeiben és a hagyományörzés különféle területein alkalmazhatóak. Nagy Emese *Életre kel egy karcagi gazdaház – közösségszervezési, gyűjteménykezelési, ismeretátadási gyakorlatok* című előadásában a karcagi Bengecseg Alapítvány tevékenységét mutatta be. Az alapítvány 2019-ben vásárolt meg székháznak egy belvárosi gazdaházat, amely az 1950-es évek óta nem lett renoválva. Az épületet a Teleki László Alapítvány Népi Építészet Programjának keretei közt újítják fel, a program szakbizottságának koordinálásával. A házat a felújítási munkálatok mellett is használják (előadások, foglalkozások, kertmozi...). A házban hatalmas dokumentumanyagot találtak, amelyeket levéltári rendbe rendeznek – a dokumentumok feldolgozása kiegészíti az építészsakemberek háztörténeti kutatásait, és felhasználják a programtevékenység, a foglalkozások során is (a dokumentumokon keresztül bemutatható az alföldi paraszti sors, pl. gazdasági élet, folyószabályozás, paraszti polgárosodás, kuláksors stb.). Molnár Csenge „*Igaz vót ám – Egy vállusi summás asszony mesevilága*” múzeumpedagógiai jó gyakorlat című előadása a folklóralkotások interaktív bemutatásának lehetőségével foglalkozott múzeumi kiállításban. A társasjáték börzén népművészeti, néprajzi témájú társasjátékokat próbálhattak ki a résztvevők. Cseh Fruzsina *Termékcímkétől a könyvig – Teremtett mesék tárgyakról, készítőkről, közösségekről* címmel tartott foglalkozást. Cseh Fruzsina az MTA BTK Néprajzi Intézetének kutatója, kutatási területe a kisparttörténet, tárgyi népművészet, népi iparművészet. Interaktív előadása során arra hívta fel a figyelmet, hogy hogyan lehetünk hitelesek, ha népművészetről különféle műfajban (tudományos, ismeretterjesztő, tankönyv, promóciós célú, örökséglistára való jelölés...) írunk. Both Miklós, a Hagyományok Háza főigazgatója *A népművészet helye a kreatív gazdaságban* című előadásában számos előremutató stratégiai jelentőségű gondolatot osztott meg a közönséggel, mint például: a jelenlegi finanszírozási logika miatt hatalmas programdömping van, ami viszont a minőség rovására megy. Ezt azzal lehetne fejleszteni, ha a produktumok (pl. program) helyett lenne lehetőség emberekbe, alkotókba fektetni (ösztöndíjazás).

Útravaló I., II., III. akkreditált képzések óvodapedagógusoknak. A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet által akkreditáltatott és a HHVH által szakmailag és anyagilag támogatott képzéssorozat fő célja, hogy sok gyakorlati tudást, tapasztalatot adjon át a pedagógusoknak, hogy az új, projektrendszerű munkaformába könnyen beépítsék és használják a mindennapi munkájuk, foglalkozásaik során a népi kultúra elemeit, gyermekjátékokat, népzenei, néptáncos mozgást, népi kézműves elemeket. A 18 órába sűrített program anyagát komplex foglalkozások kidolgozására és külön elemekként is használhatják az óvodapedagógusok a munkájuk során, illetve a mindennapi foglalkozások elemeiként. A képzést a Magyar Nemzeti Tanács is támogatta, munkatársai segítségünkre voltak a képzések megszervezésében.

Útravaló I. – Népzene és hangszer az oktatásban akkreditált képzés óvodapedagógusoknak. 2023. január 27–28-án került megszervezésre Óbecsén a Petőfi Sándor Magyar Kultúrkörben. A januári alkalom a népzene és a népi hangszerek használatáról, annak tanításáról, módszertanáról szólt. A

jelentkező 22 óvónő 13 település 14 óvoda épületéből érkezett, Vajdaság több településéről. A cél az volt, hogy sok gyakorlati tudást, tapasztalatot adjanak át a pedagógusoknak, akik az új, projekt rendszerű munkaformába be tudják majd építeni és használni fogják mindennapi munkájuk, foglalkozásaik során a népi kultúra elemeit, gyermekjátékokat, népzene, néptáncos mozgást, népi kézműves elemeket. Az összefogó témájú előadásokat a budapesti Tóth Ágnes Judit népi gyermekjáték- és néptáncoktató, óvodapedagógus valamint a nagyváradi (Erdély) Benedek Árpád zenepedagógus, népzene, néptáncoktató tartották. A képzés gyakorlati anyagát pedig vajdasági oktatók és szakemberek adták át a hallgatóknak. A kézműves foglalkozáson terményekből alkotott népi játékok, hangszerek készítését mutatta be Torjai Zita Katalin népi kézműves mester, oktató, játszóházvezető. A pénteki nap folyamán a népzene, azaz a citera alapjaiba és annak kisegítő funkciójára mutatott rá Flaman István népzene, citeraoktató. Az óvónők ki is próbálhatták, ill. tanultak néhány gyermekdalt is, amit citerajátékkal le is tudtak kíséni. A népi gyermekjátékdalok, mondókák, ölbéli játékok gyakorlati példáiról, alkalmazásáról Cseszák Korcsik Anikó néptánc- és népdaloktató, óvodapedagógus tartott előadást a pénteki nap folyamán. Valamint Juhász Gyula népzene tanított vajdasági szokásdalokat és párosítókat a hallgatóknak szombaton. A hangsúly minden alkalommal a vajdasági népi kultúra anyagának ismertetésén volt.

Útravaló II. – népi gyermekjátékok és néptáncos mozgás. 2023. október 13–14-én Magyarokanizsa adott otthont a képzésnek. Ezzel főként a Magyarokanizsa környéki pedagógusokat szólították meg a felhívással. Társszervező volt a magyarokanizsai Regionális Szakmai Pedagógus-továbbképző Központ, aki a helyszínt és a tartóztatást biztosította. A képzésnek 34 résztvevője volt, (23 óvodapedagógus és 11 osztálytanító jelentkezett, 8 különböző községből 11 oktatási intézményből, Vajdaság több településéről). A népi gyermekjátékok és néptáncos mozgás témakört dolgozták fel az előadók. Az összefogó témájú előadásokat a budapesti Tóth Ágnes és Kiss Zsolt tartották, a képzés gyakorlati anyagát pedig vajdasági oktatók és szakemberek adták át a hallgatóknak. A kézműves foglalkozáson gyapjából nemezelt tárgyak egyszerű és játékos elkészítését mutatta be Békésapáti T. Zsófia, Péterrévéről. A népzene, azaz a citera alapjaiba és annak kisegítő funkciójára mutatott rá Flaman István szentmihályi citerás, népzene. Az óvónők ki is próbálhatták, ill. tanultak néhány gyermekdalt is, amit citera játékkal le is tudtak kíséni. A népi gyermekjátékok, népdal és néptáncos mozgás gyakorlati példáiról, alkalmazásáról Cseszák Korcsik Anikó és Cseszák Balázs tartottak előadásokat. A képzés gyakorlati anyagát pedig ezúttal is vajdasági oktatók és kézműves szakemberek mutatták be a hallgatóknak. A résztvevők sok hasznos tapasztalatot hallhattak az óvodai mindennapok kötött és kötetlen tevékenységeiről, valamint terményekből készíthettek tárgyakat, amit egy mese elmesélésében, elszereplésében felhasználva láthattak is. az év jeles napjainak, ünnepeinek átbeszélésén, tervbe foglalásán volt a hangsúly, valamint egy kukorica témájú bemutatóval zárult az előadás.

Útravaló III. – Tárgyalás és kézműves népi mesterségek az oktatásban. 2023. március 17–18-án, Zentán tartott Útravaló képzéssorozat márciusi alkalma a kézműves foglalkozások és népmese oktatásba való beépítéséről, annak használatáról, módszertanáról szólt. A jelentkező 30 óvónő 15 település 16 óvoda épületéből érkezett, Vajdaság több településéről. Az összefogó témájú előadásokat a budapesti Tóth Ágnes Judit – Népi gyermekjáték- és néptáncoktató, óvodapedagógus, valamint a szintén Budapest környéki Vargáné Szűcs Anna óvodapedagógus, mentorpedagógus, kézműves tartották. A képzés gyakorlati anyagát pedig vajdasági oktatók és szakemberek adták át a hallgatóknak. A résztvevők sok hasznos élettapasztalatot hallhattak az óvodai mindennapok kötött és kötetlen tevékenységeiről, valamint terményekből készíthettek tárgyakat, amit a nap végén egy mese

elmesélésekor abban szerepet vállalva fel is használtak (A szegény ember szőlője – mesébe foglalt komplex tevékenység). A szombati napon az év jeles napjainak, ünnepeinek átbeszélésén, tervbe foglalásán volt a hangsúly, valamint húsvéti készülődéssel, bemutatóval zárult az előadás. Délután 6 gyakorlati kézműves foglalkozáson vettek részt az óvónők: fazekas foglalkozás – Kiss Katalin fazekas; nemezelés – Békésapáti T. Zsófia népi játszóházvezető, nemezkészítő; termény tárgyak készítése – Torjai Zita Katalin népi játszóházvezető, gyöngyfűző; csuhéfonás – Szabó Magda csuhéfonó, szövő, népi kismesterség oktató; bőrizés – Pető Piroska népi kismesterség oktató, szövő; újrhasználtság a kézművességben – Balla Borbála kézműves vezetésével.

2023. október 20–21-én Magyarokanizsán megszervezték az **Útravaló III.** képzést a Regionális Szakmai Pedagógus-továbbképző Központtal partnerségben. A hétvégi kétnapos képzésen 17 óvodapedagógus és 17 osztálytanító vett részt, akik 8 különböző községből érkeztek, 7 iskoláskor előtti intézmény és 7 iskola képviselőjében. Péntek délután a résztvevők rövid könyvbemutatót láthattak, melyet Resócki Vázsonyi Csilla tartott, majd óvodai foglalkozás bemutató következett Cseszák Korcsik Anikó és Cseszák Balázs vezetésével. Ízelítőt kaptak ezúttal a népdalokból, és népi játékokból, melyeket Cseszák Korcsik Anikó tanított, miközben Flaman István szentmihályi citerás, népzeneész néhány gyermekdalt mutatott és a citerajáték alapjaival ismertette a hallgatókat, amit személyesen ki is próbálhatott mindenki. A nap végéig 5 gyakorlati kézműves foglalkozáson vettek részt az óvónők: fazekas foglalkozás – Kiss Katalin fazekas; nemezelés – Békésapáti T. Zsófia népi játszóház vezető, nemezkészítő; termény tárgyak készítése – Torjai Zita Katalin népi játszóházvezető, gyöngyfűző; csuhéfonás – Szabó Magda csuhéfonó, szövő, népi kismesterség oktató; bőrizés – Pető Piroska népi kismesterség oktató, szövő. A szombati napon az összefogó témájú előadásokat a budapesti Tálás Ágnes Judit – Népi gyermekjáték- és néptáncoktató, óvodapedagógus, valamint Kiss Zsolt és Dobi Pál óvodapedagógus, Hagyományok Háza felnőttképzéseinek és gyermekprogramjainak rendszeres előadója tartották.

Gyermektáncház – komplex foglalkozás. 2023. február 11-én Magyarittabén az óbecsei Csermely zenekar kíséretében tartottak óvodásoknak játszóházat és az iskolásoknak táncházat Ittabén. A táncoktatást Cseszák Korcsik Anikó és Lengyel Anna vezették, emellett kézműves foglalkozást is tartott Torjai Zita Katalin. 2023. február 13-án Dreán tartottak farsangi táncházat. Cseszák Zsombor népzeneész szolgáltatta a talpalávalót és hangszerbemutatót tartott, melyen a cimbalommal ismerkedhettek meg az iskolások és óvodások a játszóházban és a táncházban. A gyerekek farsangi dalokat tanultak Cseszák Korcsik Anikóval, felvonulás és szalmabábegetés is volt. A foglalkozások időtartama 90 perc volt.

Varázskosár – Bemutatók és interaktív foglalkozások óvodásoknak. Zenta, Temerin, Óbecse, Drea, Kutaspusztá és Magyarittabé óvodásait szólította meg a program. A bemutatók, foglalkozások során vajdasági néptáncoktatók, szakemberek, népzeneészek látogatnak el óvodákba interaktív foglalkozásokat tartani, ill. óvodások látogatnak el helyi magyar egyesületek épületébe foglalkozásokon részt venni. Ezekben a foglalkozásokon előre kidolgozott program szerint havi lebontásban különböző témákat dolgozunk fel, melyekben helyet kapnak a népi játékok, mondókák, népdalok, kézműves mesterségek, hangszeres foglalkozások, hangszerbemutatók, néptánc mozdulatok. Az interaktív foglalkozások során a gyerekek részt vettek a magyar népi játékok tanulásában, éneklésében, kézművességben, és ezáltal magukénak érzik a saját kultúrájukat. Emellett tanulnak a magyarok szokásairól, történelmükről, és használni is tudják a játékokat, dalokat, elkészített tárgyakat. A foglalkozásokat a FORRÁS Magyar Népművészeti és Kulturális Oktató

Központ szakemberei állították össze és tartották meg Cseszák Korcsik Anikó néptáncoktató és óvónő vezetésével, helyi táncosok kíséretével, népzenezőkkel együtt.

A *Játsszunk farsangost!* című foglalkozást 4 óvodás csoporthoz vittük el Temerinbe, illetve Zentára, így a foglalkozásokon körülbelül 80 gyerek vett részt. Farsanghoz kötődő játékokat, mondókákat szokásokat játszottak a gyerekek, dalokat énekeltek és hallhattak, pengetős hangszer (citera), hangszerbemutatót láthattak.

A *Játsszunk huszárosat!* tavaszi foglalkozást 6 óvodás csoportnak adtuk elő, Zentán, Óbecsén Temerinben, 120 gyerek vett részt. A márciusihoz kötődő tavaszi eseményekhez, virágokhoz, állatokhoz kötődő dalokat, mondókákat, játékokat játszottunk és énekelünk, kitérve a forradalom jelképére (kokárda) és katonás hangulattal, táncsal zárva. A foglalkozáson bemutattuk a klarinétot, melynek játékára néptáncos mozdulatokat tanultak a gyerekek. A kézműves műhelyünkön ezúttal papírcsákót hajtogattunk, ami a huszáröltözékét jelképezte a játékban. Ezt nemzeti színű rajzolt kokárdával díszítették az óvodások.

A *Játsszunk állatot!* című foglalkozást 7 óvodás csoporthoz vittük el, Óbecsén, ill. Temerinben így a foglalkozásokon körülbelül 140 gyerek vett részt. Állatokhoz kötődő játékokat, mondókákat játszottak a gyerekek, dalokat énekeltek és hallhattak, pengetős hangszer (tambura) hangszerbemutatót láthattak.

A *Játsszunk mesét!* évszóra készített foglalkozást 3 óvodás csoportnak adtuk elő Óbecsén és Dreán, 60 gyerek vett részt. Egy népmesére írt előadást mutattak be óvodásokkal a szülőknek, melyben az előadás során a szülők is aktívan be kellett, hogy kapcsolódjanak. Az év során tanult dalokat, mondókákat, játékokat játszottunk és énekelünk beépítve azt a népmesébe. A *szomorú királykisasszony* című népmesét játszották el interaktív módon, a mese végén a mulatságban mindenki táncolt. A foglalkozáson bemutatták a dobot és furulyát, melynek játékára néptáncos mozdulatokat tanultak a gyerekek.

A *Gyerünk a meseerdőbe!* című foglalkozást 15 óvodás csoporthoz vitték el: Zentára, Óbecsére, Pecesorra, Dreára és Temerinbe, így a foglalkozásokon körülbelül 300 gyerek vett részt. A mesés foglalkozáson játékokat, mondókákat játszottak a gyerekek, dalokat énekeltek és hallhattak, fűvós és ütős (pásztorfurulya, dob) hangszerbemutatót láthattak.

A szeptemberi óvodai látogatások során a Magyar Népmese Napjához kötődő szerkesztett interaktív programban vehettek részt az óvodások. A *szomorú királykisasszony* című mesén keresztül ismerhettek meg viseletdarabokat, hangszereket, eszközöket, láthattak néptáncot és vehettek részt maguk is egy rövid táncban, játszottak játékokat és énekeltek népdalokat.

A foglalkozásokat Cseszák Korcsik Anikó szerkesztette és vezette. A foglalkozások időtartama 30-35 perc volt.

Hogy is volt?! – Bemutatók és néptáncos foglalkozások iskolásoknak. A *Hogy is volt?!* iskolai tematikus nap, amellyel az ünnepi szokásokat ismertetjük az iskolásokkal, valamint néptáncos foglalkozást tartunk. A tematikus napon táncbátát, farsangi hangulatot, néprajzi bemutatót, zenét, dalokat, szokásokat mutattak be foglalkozás formájában a diákoknak. Ezt a tematikus napot vajdasági népzenezőkkel, táncosokkal, néprajzokkal bonyolították le. A foglalkozás alkalmával táncot és

népdalokat tanítottak, alkalomhoz kötődő (óbecsei gyűjtésű) szokást mutattak be, és rövid előadást hallhattak a diákok a farsangi szokásokról, hagyományokról.

A foglalkozást a FORRÁS Magyar Népművészeti és Kulturális Oktató Központ szakemberei állították össze és a Fokos zenekarral együtt szervezték meg. A farsangi foglalkozás helyszíne a temerini Lukijan Mušicki Kulturális Központ épülete volt, ahova a helyi Kókai Imre Általános Iskola alsós gyerekei látogattak el, három korosztállyal. A foglalkozást az alsós tagozatok számára készítették (2–4. osztályos diákok), és mintegy 180 gyerek vett rajta részt.

Először egy óbecsei bőgőtemetést mutattak be (saját gyűjtésből). Ezt követően Szerda Balázs tartott néprajzi előadást a farsangról. Az előadásban kitért a táncalkalmakra, egyúttal a zenészek bemutatták hangszereiket, amelyeket a bőgőtemetés szövegében hallhattak a gyerekek is. A hangszereket meg is szólaltatta a zenekar, Cseszák Korcsik Anikó pedig helyi népdalt tanított a gyerekeknek. A foglalkozást táncoktatás, táncház zárta.

Az áprilisi táncos foglalkozás témája a Szent György napja volt. Két zenésszel, Szabó Andrással és Cseszák Zsomborral tartották az előadást, akik a dudát, dudamuzsikát mutatták be. A foglalkozást az alsós tagozatok számára készítettük, (2–4. osztályos diákok) és pontosan 110 gyerek vett részt.

Júniusi foglalkozást Felsőhegyen tartottak a Csokonai Vitéz Mihály Á.I. alsós és felsős diákjai részére. A láncos-zenés előadáson gyermekjátékokat és gyermekdalokat tanított Cseszák Korcsik Anikó, majd táncoktatást és hangszerbemutatót tartott Cseszák Zsombor, Polyák Dániel és Szarka Zoltán összetételű vonós zenekar kíséretében. A gyerekek hallhatták a vonós hangszerek alkalmazási technikáját (dudautánzás), játékmódját (vonós és pengetős) és kipróbálhatták azokat. A helyszínt a felsőhegyi Művelődési Ház adta. A foglalkozáson 80 gyerek vett részt.

Gyakorlati műhelymunkák a szabadkai Tanítóképző Karon. A népművészet az oktatásban tantárgy keretében a 2021-ben megkezdett népi gyermekjáték, népzene és kézműves foglalkozások, gyakorlati foglalkozások folytatódtak a szabadkai Magyar Nyelvű Tanítóképző és Óvóképző Karon. A tanárok kérésére főként népi gyermekjátékok és kézműves foglalkozások bemutatására került sor a hallgatók számára a hazai vajdasági népművészeti anyagból Cseszák Balázs és Torjai Zita Katalin közreműködésével. A gyakorlati műhelymunkában több mint 30 óvóképzős és tanítóképzős hallgató vett részt.

A februári műhelyeken farsangi gyermekjátékos foglalkozás, valamint nemezbajusz (álarc) volt a gyakorlati előadás témája. A márciusi alkalmon tavaszi (gólyás és katonás) játékokat és mondókákat tanítottak, valamint tojást festettek a hallgatók. Áprilisban is volt népművészeti foglalkozás, Torjai Zita Katalin tartott kézműves műhelygyakorlatot, melyen egyszerű gyöngyfűzést gyakorolhattak a hallgatók. Május 9-én volt a szemeszter utolsó gyakorlati foglalkozása. A kézműves foglalkozásokon sógyurmázás volt a téma, melyen apró állatokat készítettek, valamint a gyermekjátékok gyakorlati előadásán pünkösdi dalokat és játékokat tanultak. Az előadók Torjai Zita Katalin és Cseszák Balázs voltak. Októberben terménybábok, novemberben viaszgyertya és szalmából font adventi koszorúk készültek, decemberben pedig egyszerű gyöngyfűzést gyakorolhattak a hallgatók, melyen karácsonyi díszeket készíthettek. A gyermekjátékok gyakorlati előadásán októberben gyümölcsös játékokat, dalokat és mondókákat tanultak, novemberben a liba volt a középpontban, decemberben pedig az adventi ünnepkörhöz kapcsolódó szokásokat mutatták be és tanítottak játékokat, dalokat.

Televíziós felvételek a vajdasági mesemondókról. *Az üveghegyen túl* című televíziós sorozat célja felhívni a figyelmet a vajdasági élőlőszóval mesélő mesemondókra, a népmesék, a mesemondás népszerűsítésére, továbbá cél a hallgatóság kinevelése is. A felvételeket a Pannon RTV főműsoridőben sugározza, de honlapjukon is visszanezhető minden eddig sugárzott műsor: <https://pannonrtv.com/tv/az-ueveghegyen-tul?page=1>

Népmesemondó műhelyek támogatása, mesecsizoló műhely, mesemondók és a műhelyek szakmai napja. A 2023-as évben nyolc népmesemondó műhelyben zajlott a munka Vajdaság szerte: Toldi István – Kupuszina, Lőcsei Antal – Pancsova és Hertelendyfalva, Kónya-Kovács Otília – Muzslya, Joó Gyülvész Margit – Székelykeve, Szalai Eszter – Hajdújárás, Borbély Szabó Réka – Ludas, Űsonti Melinda – Felsőhegy és Nagy Abonyi Szabolcs – Zenta. Ez a támogatás sokat segít a versenyekre, mesemondó alkalmakra eljuttatásban és az élőlőszavas mesemondás népszerűsítésében. A mesemondók és a mesemondó-műhelyek vezetőinek szakmai napját Zentán tartották meg 2023.03.18-án. A kerekasztal-beszélgetésben kiemelt téma volt „Az üveghegyen túl” című televíziós sorozat eredményeinek bemutatása és a mesemondók, mesemondó műhelyek megjelenése a rendezvényeken. Dr. Dévavári Beszédes Valéria *Hol nem volt...* című könyvének bemutatóját követően mesecsizoló műhelyfoglalkozáson vettek részt a jelenlévők.

Kosárfonó tanfolyam. A tanfolyam oktatója Kovács Zoltán kosárfonó, népi iparművész volt. Helyszíne: temerini Tájház és Alkotóház. A tanfolyam 4 alkalomból (hétfvégből) állt március végétől május közepéig. A kurzust négy hétfvégre szervezték, egy nagyon jó, lelkes, a kézművességre és a vesszőfonásra fogékony csapat állt össze. A hallgatók Temerinből és a környékről érkeztek. Közülük többen már megtették az első lépéseket e szakma elsajátítására, így nem teljesen kezdőkkel dolgozott az oktató. Az érkezők egy része hobbiként tekintett a mesterségre, mások, ha nem is főállásban, de gazdasági hasznot, jövedelem-kiegészítést remélt a megszerzett tudásból. A temerini tájházban szervezett karácsony előtti évzáró kiállítás egyik fő eleme a tanfolyami munkák és a kosárfonó múltat dokumentáló archív fotók bemutatása. A képzés által egy új érték felvételére is sor került a Vajdasági Értéktárba: <http://ertektar.rs/ertektar/ertek/Cultural-heritage/308>

Viseletkészítők továbbképzése-mentorprogram. Az elmúlt négy évben két viseletvarró tanfolyamot is szerveztek Zentán. A végzett hallgatókból összetartó szakmai csapat alakult, amelynek tagjai rendszeresen részt vesznek különféle néprajzi terepmunkákban, szakmai továbbképzéseken, és időről időre megmérettetik magukat a különféle pályázatokon, versenyeken is. Gyűjtőmunkát, viseletdokumentálást másodsor szerveztek a csapat részvételével.

A viseletkészítők továbbképzése, éves első szakmai találkozója február 24–25-én zajlott a Zentai Alkotóházban. A találkozó célja a már képzett viseletkészítők állandó szakmai fejlődése mellett a pályázatokon, megmérettetéseken, minősítéseken, kiállításokon való megjelenés ösztönzése. A februári találkozón *A kétfestészet csodái* és a *Hagyományból divatot* alkotópályázatra elküldött pályamunkák tervezése is megtörtént. Az oktatók: Tajti Erzsébet és Borbásné Budai Valéria nem csak azokra gondolt, akik megmérettetésre készültek, elméleti és gyakorlati foglalkozást is tartottak, a második napon előkerültek a varrógépek és csodálatos ingek készültek. Kilenc viseletkészítő vett részt a programban.

2023. április 26–29-én a Hagyományok Háza vajdasági hálózatának viseletkészítő csoportja a Jászságból érkező ruhaipari szakoktatókkal, Tajti Erzsébettel és Donkóné Birkás Tündével, valamint a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet szakmunkatársaival Hertelendyfalván, a Tamási Áron Székely

Magyar Művelődési Egyesületben megismerkedtek az al-dunai székelyek viseletével. A faluban töltött 3 nap alatt számos szép régi viseletdarabot vizsgálhattak meg, és rendkívül gazdag fotódokumentációhoz juthattak hozzá. Az értékes fotóanyagot a VMMI munkatársai digitalizálták, és felkerült a vamadia.rs oldalra is.

Viseletkészítők találkozója a hevesi XI. Nemzetközi szötteskonferencián 2023. szeptember 14–17-én. A Hagyományos Értékek Megőrzéséért Alapítvány a Hagyományok Házával együttműködésben szeptember 15–17. között szervezte meg a Nemzetközi szötteskonferenciát Hevesen. A vajdasági és a kárpátaljai viseletkészítők részt vettek a szakmai programon. Értékes tanulmányútnak ítélték meg a résztvevők a programot. A XXIII. Országos Szöttpályázathoz kapcsolódó konferencia előadásain viseletvarróként is sok hasznos információ birtokába jutottak, de úgyszintén a szövők is értékes útmutatásokat kaptak arra vonatkozóan, milyen szempontokat érdemes figyelembe venni ahhoz, hogy az általuk szőtt alapanyagok minél megfelelőbbek és inspirálóbbak legyenek a varrók számára. Szó esett a textil-újrahasznosítás lehetőségéről, érdekes és jó ötletekkel gazdagodott a csapat, sőt az újrahasznosítás mellett ritkábban emlegetett terminológiaként elhangzott a hasznosítás kifejezés is, mintegy árnyalva a lehetőségeket.

Novemberben Adán találkozott a csapat, a Vadvirág Hagyományápoló Kör székházában. Ezúttal a 2024-es Nemzetközi Textilfesztivál pályázatára való felkészülés volt a téma, a mentorok már előzetes tervekkel és alapanyagokkal érkeztek, a pályamunkák készítési folyamatát pedig elektronikus úton kísérték.

Kálmány Lajos Népmesemondó Verseny. 2023. május 27-én 28. alkalommal szervezték meg Zentán a vajdasági szintű Kálmány Lajos Népmesemondó Versenyt. Az idei találkozó Borbély Mihály (Kálmány Lajos adatközlője) beodrai mesemondó halálának 70. évfordulója jegyében került megszervezésre. A mesemondó verseny zsűritagjai (mesemondók és rajzpályázat) tiszteletdíját és útiköltségét biztosította HHVH, valamint két napos szakmai jutalomkirándulást szerveztek a nagyobb, ígéretes tehetségű mesemondók részére Nagy Abonyi Szabolcs vezetésével Tatára, a Tatai Sokadalom rendezvényre. A hálózat továbbá értékes könyvcsoomaggal is hozzájárult a mesemondók díjazásához. A május 27-i döntő programját kézműves foglalkozásokkal színesítették a Rozetta Kézműves Társaság oktatóival.

„Kör, kör ki játszik?” Gyermektáncház – Komplex foglalkozás a Gyöngyösbokrétán Magyarcsernyén, 2023. május 30-án. A magyarcsernyei és tóbai óvodások és általános iskolások népművészeti foglalkozáson vettek részt a magyarcsernyei Petőfi Sándor Általános Iskolában: A gyerekek kez ügyességüket Békésapáti T. Zsófia és Torjai Zita Katalin segítségével kamatoztathatták: nemezből és sógyurmából dolgoztak. Cseszák Balázs és Cseszák Korcsik Anikó népi játékokat, táncot és pünkösdi szokásdalokat tanított. Kisutcai Ivett mesemondó állatmeséket mesélt, úgy, ahogyan a régi öregek egymásnak. Közreműködött Polyák Dániel és zenekara, bemutatták a vonós hangszereket. A foglalkozások időtartama 2 x 45 perc volt.

II. Népi kézműves tábor. 2023. július 30. – augusztus 2. és 2023. augusztus 3–6., Horgos. A Hagyományok Háza Hálózat – Vajdaság a Vajdasági Magyar Művelődési Intézettel második alkalommal szervezett népi kézművestáborot Horgoson, a Domus Pacis Lelki gyakorlatos és Közösségi Házban. A két időpontban zajló rendezvény elsődleges célja az alkotás, a népi mesterségek alapjainak elsajátítása és a meglévő tudás bővítése volt. A hagyományok és a népművészet iránt érdeklődő jelentkezők a foglalkozásokon megismerkedhettek a szövéssel, a gyékényszövéssel, a csuhéfonással, a

nemezeléssel, a növényi festéssel, a kovácsmesterséggel, a bőrművességgel, valamint a viseletkészítéssel és a ruhatervezéssel. A táborban elsősorban felnőttek vettek részt, de megszervezték a kisgyermek felügyeletét is, a nagyobb gyerekek pedig már bekapcsolódtak az alkotómunkába. A felnőttek, akik közül a legtöbben hobbiszinten foglalkoznak kézművességgel, nehezen tudnak egy hetet rászánni a táborra. Ezért két rövidebb, 4-4 napos tábort szerveztek. Az első táborban két házaspár oktatót. A kecskeméti Nagy Mari és Vidák István textilművészek, a népművészet mesterei segítségével a nemezelést és a növényi festést ismerhették meg. A bajsai Szuhanó Ruzsena szövést, Szuhanó Sándor gyékényfonó pedig a szálal anyagok felhasználását, fonását, szövését tanította. A második váltásban a jászágból érkező viseletkészítők: Tajti Erzsébet és Donkóné Birkás Tünde népi iparművészek és egy friss diplomás textiles szakember, Maldrik Laura irányította a viseletkészítő csoport munkáját. A horgosi Berényi Mihály és az adai Bajusz Sándor kovácsmesterek váltották egymást, 2-2 napot oktattak. Dobai Ágnes bőrműves útmutatásával mutatós szandálok és számos apróbb tárgy készült.

Vonós népzenei együttesvezetők elméleti képzése. 2023. augusztus 24., Zenta. A vonós népzenei együttesek vezetőinek tartott továbbképzést *a néptánc kíséret témakörében* dr. Árendás Péter és Pál István Szalonna. Mivel az ilyen típusú zenekarok a néptánc együttesek kísérozenekei, nagyon időszerű volt már az együttesvezetőknek célzottan elméleti képzést tartani. Az előadók több évtizedes tapasztalattal rendelkeznek, rálátásuk van néptánc együttesek munkájára korosztályokra és felkészültségi szintekre lehontva. Erre az alkalomra a jelentősebb vajdasági néptáncos műhelyek is meghívást kaptak.

Népdalkörvezetők vizsgálja Zentán. 2023. szeptember 13-én és 14-én megtartották a vajdasági népdalkörvezetők képzésének záróprogramját elméleti és gyakorlati vizsga keretében a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet oszlopcsarnokában. Hétköznapokon a késő délutántól estig zajlott a mintegy 20 vajdasági népdalkörvezető vizsgáztatása Berta Alexandra, a Hagyományok Háza népzenei szakelőadója és Németh István, a Zenetudományi Intézet nyugalmazott népzene kutatója, a vajdasági népzenei mozgalom kiváló ismerője és segítője által. A vizsgázóknak egy alkalomhoz kötött és egy alkalomhoz nem kötött népdalcsokrot kellett összeállítani jellemzően vajdasági dalokból, valamint egy elméleti feladatsort tölthettek ki, amely a zenei alapfogalmakban és a népzenei kiadványokban, gyűjtésekben jártasságot igényelt. A vizsgázó népdalkörvezetők jelenleg Ada, Bácsfeketehegy, Bácskossuthfalva, Csantavér, Csóka, Gunaras, Horgos, Hajdújárás, Kishegyes, Ludas, Magyarkanizsa, Magyarcsernye, Martonos, Mitrovica, Mohol, Muzslya, Óbecse, Padé, Palics, Péterréve, Piros, Szabadka, Topolya, Torda, Tornyos, Torontálvásárhely, Újvidék és Zenta településeken vezetnek csoportokat, ez 28 település egész Vajdaságban.

Bútorfestő tanfolyam. A bútorfestő tanfolyam iránt nagyon nagy volt az érdeklődés, végül 13 fő kezdhette meg a képzést, melyet Ament Éva bútorfestő, népi iparművész, szakoktató vezetett oktatótársaival, Huszti Katalin és Szabó Andrea bútorfestőkkel. A tanfolyam 4 hétvégi alkalomból állt: 2023. szeptember 23–24., 2023. október 7–8., 2023. október 14–15., 2023. október 21–22. Az első találkozón Ament Éva oktatóval az ecsethasználatot és a színkeverést gyakorolták a jelentkezők, majd megkezdték a tervezést is, faliórákat és ékszeres dobozkákat terveztek, melyeket a második találkozón fejeztek be. A harmadik és negyedik találkozón órát és templomkazettát terveztek és festettek a jelentkezők.

Ricsaj – Találkozás a népművészettel. A Ricsaj – Találkozás a Népművészettel programon vajdasági néptáncoktatók, néptáncosok, zenészek, mesemondók, kézművesek tartottak bemutatót, foglalkozásokat a gyerekeknek. Két korosztály számára zajlott egyidejűleg a foglalkozás az óvodás és iskolás gyermekek számára. Ezt a komplex programot vándoroltatták idén három településre novemberben és decemberben (2023. november 11., Szabadka, 2023. december 18., Magyarcsernye és 2023. november 25., Óbecse). A foglalkozások két helyszínen folytak egyszerre. Egyik helyszínen kézműves foglalkozások zajlottak: nemezelés Békésapáti L. Zsófia vezetésével (Péterrévéről), agyagozás Tokai Mónika (Szabadkáról), gyöngyfüzés Torjai Zita Katalin vezetésével (Törökbecséről), gyertyaöntés Vass Krisztina, (Szabadka), mesemondás Szabó Réka (Ludas) és Klaudia. A másik helyszínen a kisebb korosztállyal népi gyermekjátékokat tanult Cseszák Korcsik Anikó, Palotás Lengyel Anna (Óbecséről), majd népmeséket hallhattak Szabó Rékától (Ludas) és Szalai Klaudiától (Szabadka). A népzeneben közreműködött és hangszerbemutatót tartott a Fokos zenekar (Óbecse), a Csermely zenekar (Óbecse) és a Duhaj zenekar (Szabadka), amit néptáncosokkal való ismerkedés követett, Palotás Lengyel Anna, Fenyvesi Zénó, (Óbecse) Kiss Zselykó Zsiga, Tóti Andrea (Újvidékről), Lukács Imre és Erdélyi Lenke vezetésével (Temerinből) és népdalokat oktató Cseszák Korcsik Anikó (Óbecse).

Népi iparművészeti tárgyak minősítése és szakmai nap kézműveseknek. Október 19-én ötödik alkalommal szerveztek minősítést a népi kézműves alkotók számára. Idén először a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet oszlopcsarnoka adott otthont a zsűrizésnek és az azt követő szakmai napnak. A Hagyományok Háza részéről jelen volt: Csákányi Zoltán, Czulák Dóra, Molnár Fanni és Vörös Zsuzsanna. A zsűritagok: Dr. Varga László Györgyné, Terényi Gyöngyi, Juhász Gyula, Jenei Anikó, Jókainé Gombosi Beatrix, Nagy Gyöngyi és Gosztonyi Zoltán. Összesen 31 alkotó adott át kérelmet, 131 tárgyat minősített a Bizottság, a zsűri 13 tárgyat utasított el, 33 tárgy lett hagyományos mesterremek (HMR), 33 hagyományos műves termék (HMT), 11 modern mesterremek (MMR), 21 modern műves termék és 6 tárgy került az ajándéktárgy kategóriába. A zártkörű zsűrizést követően, másnap nyílt, szakmai napot tartottunk.

Vonós népzenei együttesvezetők képzése. A vonós zenekarok igen népszerűek a vajdasági népművészeti rendezvényeken több évtizedre visszamenőleg: a néptáncgyüttesek fellépéseit kísérik és koreográfiazenék feljátszásában közreműködnek, táncházakban muzsikálnak, önálló koncerteket és hangzó kiadványokat készítenek. Régióinkban ezért kiemelten fontos, hogy a sok felkérésnek szakmailag magas felkészültségi szinten tudjanak eleget tenni a zenekarok. A képzési alkalmakra a zenekarok vezetőit hívják, ezzel is koncentrálna a tananyag magas szintű feldolgozására. A képzéssorozat tematikáját dr. Árendás Péter népzene-pedagógus-kutató iránymutatása szerint tervezték. Több alkalmat is szántak a népi tánczene, a népzenei dialektusok stílusjegyeinek pontos ismerete, azon belül a kistájak és falvak sajátosságainak megfigyelésére. Nagyon fontos a néptáncsoport-vezetők bevonása a közös gondolkodásba, hogy az összes működő zenekar vezetője megszerezze azt a tudást, amellyel a saját zenekarával felkészülten meg tud felelni a szakmai elvárásoknak a különböző helyzetekben.

Augusztus 24-én dr. Árendás Péter és Pál István Szalonna voltak az előadók a tánckíséretre való felkészülés és a feladat megfelelő szakmai ellátása volt a téma a Zentai Alkotóházban délelőtt 10 órától 18 óráig. Jelen voltak a Berbence, a Csalóka, a Csermely, Csonka Ferenc és zenekara, a Csörömpölő, a Duhaj, a Fokos, a Juhász és a Kamrás zenekarok vezetői, ezenkívül az adai, a bácsfeketehelyi, a magyarkanizsai, az óbecsei, a topolyai, a szabadkai és az újvidéki

néptáncgyűttesek tagjai, pedagógusai. Meghatározó élményt és betekintést nyerhettek a jól működő zenekari feladatokba.

Október 21-én Vavrincz András népzene kutató a Felföld népzenei dialektus kistájainak tánczenéit mutatta be. Rengeteg hasznos háttértudással és kutatási lehetőségekkel ismertette meg a jelenlevőket, akik ez alkalommal is az összes működő vajdasági vonós zenekarból eljöttek és néptáncpedagógusok is eljöttek. Az előadó, Vavrincz András nyugatról keletre haladva bemutatta Zoborvidék, Csallóköz-Szigetköz, Mátyusföld, Vág-Garam köze, Ipolymente-Nógrád, Palócság (Mátra-Bükk), Barkóság, Gömör, Abaúj-Zemplén és Bodrogköz kistájakat. Megnézték a táncos és az egyéb fellelhető gyűjtéseket, megkapták a kiadványokat és a felvételeket, valamint az elérhetőségeket az interneten. A képzés helyszíne a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet székháza volt.

Dúr-moll – fiatal vajdasági népzene szerek találkozói. Az idei évben három találkozót szerveztek meg: Bácsfeketehegyen (Közép-Bácska), Magyarcsernyén (Közép-Bánát) és Gomboson (Nyugat-Bácska). Az egynapos találkozókra lehetősége volt a fiataloknak dalokat tanulni a találkozó helyszínénél szolgáló település gyűjtéseiből, és barátságokat kötni. A nap végén közös koncerttel mutatkoznak be a zenészek, ahol bemutatták az aznap tanult népdalcsokrot és minden együttes egy-egy csokorral lépett fel. Természetesen a helyi fiatal zenészek, énekesek és táncosok is részt vettek minden találkozón, így nagyon sok közös élmény és tapasztalat született. Bácsfeketehegyen tíz fellépő zenekar vagy szólólista töltötte együtt a napot, összesen 70 gyermek 7 településről. Vonósok, tamburások és énekesek érkeztek. Magyarcsernyén kilenc együttes hat településről, összesen 52-en vettek részt a találkozón. Gomboson 8 vendégegyüttes, összesen 60 gyermek érkezett 7 településről. Vonósok, citerások, tamburások, énekesek és táncosok voltak jelen.

Fazekasok mentorolása. Orcsik Csaba fazekas népi iparművész az ősz folyamán adai műhelyében fogadta a zentai műhelyben gyakorló fazekasokat. Az oktató egyik célja az volt, hogy felhívja a csoport figyelmét a népi kerámia formáinak szépségére, tökéletességére. A csapat a korongozás mellett elsajátította a mázazást, égetést és rakutechnikát.

mintaKINCStár – a népművészeti anyanyelv. December 1-jén és 2-án mintaKINCStár címmel adventi készülődésre, kézműves-foglalkozásra invitálták az alkotni vágyókat és a családokat. Sevela Zsuzsanna fejlesztőpedagógus, játékfejlesztő és munkatársa Gonda Emma foglalkoztak az érdeklődőkkel. Angyalkák, karácsonyfadíszek, képeslapok és téli motívumú memóriakártyák is készültek a felnőtteknek szánt foglalkozáson, a családi programon pedig a fejlesztőpedagógus által megalkotott játékokat próbálhatták ki a gyerekek szüleikkel, nagyszüleikkel.

Évzáró kézműves-kiállítás. 2023. november 20-án 17 órakor megnyílt az Évzáró kézműves-kiállítás az Intézet oszlopcsarnokában. A Hagyományok Háza vajdasági hálózata és a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet 2023-ban is számos kézművestanfolyamot indított, az itt készült alkotásokat tekinthette meg a közönség.

Zenta, 2024. 03.07.

Ujhelyi Nándor

az igazgatóbizottság elnöke